

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.

Andra Kammaren.

N:o 18.

Fredagen den 5 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

§ 1.

*Ang. införande
af spanmåls-
tullar.*

Fortsattes öfverläggningen rörande *punkten 1* af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen.

Ordet lemnades åt

Herr Månsson, som anförde: Herr Talman, mine herrar! Vi gå nu att på tredje dagen börja våra öfverläggningar i denna fråga, och detta skall, om något, bära vittne om, att det är en för vårt land särdeles viktig fråga, en fråga, som berör våra största och viktigaste angelägenheter.

Jag har förut trott, att man skulle kunna reda sig utan några ökade eller nya tullar, och att jordbrukaren skulle genom en god ladugårdsskötsel och mejerihandtering kunna bära den konkurrens, som visat sig vara en följd af de tullbestämmelser, som dikteras och beslutas i andra länder. Men jag finner mig nu på den ståndpunkt, att jag anser det omöjligt för vårt svenska jordbruk att längre utstå kampen i denna täflan. Ladugårdsskötsel och mejerihandtering kunna numera icke drifvas så, att de löna sig; man får numera för dessas produkter nära nog ett mycket lägre pris, än när man för ett mycket lågt pris säljer sin spanmål. Det har också visat sig, att gödning af kreatur betalas med ett så lågt pris, att man nära nog knappt får något igen för den spanmål, hvarmed man göder kreaturen. Vidare synes det mig vara onaturligt, att, under det vi äta utländskt hvete och råg, vi äro hänvisade till att föda våra kreatur med inhemsk vara af samma slag. Jag vet, huru förhållandet är i detta fall, därför att jag eger en liten industri midt i Skåne, vår bördigaste provins; jag förmaler nemligen spanmål för ortens befolknings behof, och jag ser, huru man der nere söker på allt sätt göra sig af med hvete och råg, som man förmaler för kreaturens utfodring, efter det man förgäfvets försökt sälja varan. I början af hösten 1885 stälde sig prisen någorlunda, och det syntes då icke så farligt, men efter som köpmännen hunno få in hvete och råg från utlandet, sjönko prisen mer och mer, och slutligen kom det ända derhän, att man bjöd oss 70 öre för rågen

Ang. införande och 90 öre för hvetet. Efter ytterligare någon tid stoppades magasin-
*af spanmåls-*nen alldeles, och en af vår ords störste grossörer sade: »jag vill icke
 köpa ett enda pund», och därför måste vi behålla vår spanmål. Dessa
 omständigheter hafva något förändrat tankarne i afseende på tullen, och ställningen har nu blifvit något lifvigare, och prisen stigit litet, i tanke hos köpmännen, att tull kommer att införas. Denna stegring beror sålunda på ren spekulation. Blifva icke dessa tullar åsatta, kommer ställningen att åter blifva densamma, och prisen lika låga som förut eller må hända ännu sämre. Samma är förhållandet, om man bjuder ut spanmål åt bagare eller sådane afnämare, som sälja varan i förädlad form åt folket. Desse svara: »vi vilja icke använda edra produkter; vi använda ryskt mjöl, som vi tillhandla oss af köpmän i städerna på 3, 4 eller 5 månader, och vi få då på en gång en hel vagnslast oss tillsänd å jernvägen, hvilket vi finna fördelaktigt; vi kunna icke med fördel använda er vara, ty af den ryska rågen, som är riad, få vi mera bröd än af svensk råg, som tager till sig mera vatten».

Jag finner äfven största svårighet för oss att använda hvete och råg för ladugårdsskötseln, ty rågen är helt och hållet oanvändbar, då den såsom födoämne för kreaturen icke lemnar en god kvalitet hos smöret. Det är bestämdt upplyst, att om man fodrar med råg, blir smöret af dålig beskaffenhet, och detta har gjort, att mejeristerna måst säga till sina kunder, att de måste låta bli att fodra kreaturen med råg. Således finnas äfven i detta fall stora svårigheter.

Nu har det sagts, att man icke bör lägga tull på dessa sädeslag, därför att vi behöfva importera så mycket deraf. Denna sak tillåter jag mig påstå ännu icke vara utredd, ty vi veta icke, huru det skulle slå ut, om vi vore hänvisade till att äta våra egna produkter. Då vi nu nödgas fodra upp så mycket af hvete och råg, veta vi i sjelfva verket icke, huru mycket, som åtgår åt folket till bröd af den importerade varan. Således är icke hela den import, som nu skyldrar, behöflig till föda åt folket, om vi vilja använda egen vara dertill. Min åsigt är därför den, att, om vi hade en bestämmelse, som gjorde att vår egen vara användes, och vi derigenom kunde konkurrera med den utländska handeln, vi icke på långt när skulle behöfva importera så mycket som hittills. På grund af importens storlek har räknats ut, huru mycket staten skulle förtjena genom denna tull, och man har i detta afseende hört många olika uppgifter, såsom 6, 12, 20, ja till och med 30 millioner årligen. Men om man antager, att vi icke skulle behöfva importera utan använda egna produkter, som ju borde användas lika väl som utlandets, skulle staten antagligen icke få synnerligt ökad inkomst, utan inkomsten skulle komma jordbruket till godo. Om man derjemte tager i betraktande, hvad som endast ett fåtal fäst sig vid, men som förekommer i Bevillnings-Utskottets betänkande, eller att tullen på kaffe och socker skulle ganska betydligt nedsättas, skulle derigenom en betydlig minskning i statens beräknade inkomster ega rum, liksom ock en väsentlig lindring för folket i sin helhet uppstå. Ty kaffe är ju något, som förbrukas af hvarje individ i vårt land, och icke minst af den mindre bemedlade. En nedsättning i kaffe-

tullen skulle således enligt mitt förmenande utjemna förhållandena Ang. införande af spannmåls-tullar.
ganska betydligt. (Forts.)

Det har vidare yttrats, att de mindre jordbrukarne icke skulle vinna någon fördel genom de föreslagna spannmålstullarnes införande. Jag tillåter mig säga, att jag icke kan dela en sådan uppfattning. Jag tror nemligen att så snart en jordbrukare har något att afyttra, så snart han kan afvara en enda tunna hvete eller råg, så skall han hafva fördel af dessa tullar, och i synnerhet skola majs- och fläsktullar, hvilka det ju också är meningen att införa, komma att i hög grad förbättra den mindre jordbrukarens ställning. I samma proportion som vi ega jordegendomar, i samma proportion skola vi hafva fördel af ifrågavarande tullar.

Det har också talats mycket om, att folket skulle blifva lidande genom dessa tullsatsar, och i första rummet arbetarne. Mine herrar! Jag skall icke vidare inlåta mig på det ämnet, utan endast gifva till känna, att jag instämmer i de yttranden, som blifvit afgifna för att visa, att arbetarne icke skola blifva lidande genom de föreslagna tullarne. Min lifigaste öfvertygelse är, att, om prisen hålla sig någorlunda billiga, och jordbruket och andra näringar kunna röra sig, så hafva arbetarne det icke så illa; ty hafva de blott arbetsförtjenst, så betyder den lilla prisförhöjning, som möjligen skulle komma att inträffa, icke så mycket. Men det finnes en annan samhällsklass, som möjligen skulle blifva lidande genom dessa tullar, och det är tjänstemännen, dock icke alla, ty som vi veta, skulle presterskapet tvärt om hafva fördel af dem. Den omständigheten, att dessa tullar skulle medföra en fördel för presterskapet, utgör likväl icke någon anledning för mig att motsätta mig förslaget, ty jag anser, att denna fördel är en småsak i jemförelse med den nytta, de föreslagna tullarne skulle medföra för hela landet; och dessutom kan jag ej därför, att presterna skulle få en liten fördel, vara mot äsättandet af de föreslagna tullsatserna. Beträffande öfrige tjänstemän medgifver jag, som jag nyss nämnde, att de till någon del skulle blifva lidande genom dessa tullar; men då de i allmänhet icke förbruka så mycket bröd, och deras löner i allt fall äro beräknade just med hänsyn till dyra tider, så torde man icke heller ur den synpunkten kunna hafva några betänkligheter mot förslaget.

Efter att hafva uttalat dessa mina åsigter och efter att hafva redogjort för hur jag, från att förut hafva varit frihandlare, nu blifvit skyddstullvänligt sinnad, får jag, Herr Talman, då jag anser, att vi af ren nödvändighet måste göra något för jordbrukets upphjelpande, anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Vidare yttrade:

Herr Dahn: Jag skall akta mig för att upprepa något af allt det myckna, som under dessa dagar blifvit sagdt i frågan, och endast uttala min egen uppfattning af densamma.

Jag vill till en början säga, att jag önskar få den nu föredragna punkten uppdelad i tvenne särskilda punkter, och kommer därför att yrka afslag å 1:sta punkten beträffande tull å råg, men bifall till punkten

Ang. införandeför
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Jag stöder mig dervid på de skäl, som från frihandelsvännernas sida blifvit anförda och hvilka jag icke vill upprepa. Jag är visserligen icke någon vän af skatt eller tull på landtmannaprodukter, då jag vet att de föra i släptåg med sig tullar på artiklar, som äro för landtmannen ombärliga, och följaktligen till väsentlig del neutraliseras, men i betraktande af den tryckta ställning, hvori vårt jordbruk för närvarande befinner sig, anser jag det dock icke vara orätt att äfven på den vägen skaffa jordbruket tillfällig hjälp. Men rågen, som ju är hvad man kallar fattigmans dagliga bröd, anser jag böra undantagas från en dylik beskattning. Med hvetet är det en annan sak. Jag tror, att man skall vara bra skarpsynt för att kunna upptäcka någon skilnad, vare sig i kvantitativt eller kvalitativt hänseende, mellan hvetebullarne nu, när hvetet gäller 15 kronor tunnan, och på den tiden hvetet kostade 30 kronor tunnan. Hvem är det, som förtjenar på det låga spanmålspriset? Jo, väl väsentligen bagaren. Och skulle han få dela med sig litet åt jordbrukaren, så låge väl deri icke någon våda. Jag tror, att både bagaren och hans bullar skulle komma att se lika välmående ut ändå. Hvad kornet beträffar, så är det visserligen sant, att en tull derå icke just är så behöflig, då importen af detta sädesslag är jembforelsevis obetydlig; men vi böra å andra sidan besinna, att allt det korn, som importerats, går till brännerier och bryggerier, och att således de penningar, som utgifvas för inköp af denna vara, användas för helt och hållet improduktiva ändamål. Det kunde därför icke vara ur vägen, om denna Kammare, som städse sökt befrämja nykterheten, nu beslöte införandet af tull på en vara, som nästan uteslutande användes för sprittillverkning. Hvad majs angår, så är det visserligen ett foderämne och såsom sådant naturligtvis en produkt, som jordbrukarne icke skulle önska tull på. Men det är dock ett ganska ensidigt foderämne och ingalunda af de bättre. Dessutom användes det icke endast till utfodring utan hufvudsakligen till bränvinsbränning. Nu hafva vi i vårt land en massa ofruktbara trakter, der folket nästan uteslutande är hänvisadt till potatisodling, och det är med hvad det genom denna potatisodling kan förvärfva sig vid brännerierna, som det måste betala sina skatter och lefva för öfrigt. Jag tror därför, att tull på majs verkligen är af behovet påkallad.

Jag vet, att man mot uppdelningen af denna punkt skall upprepa betänkligheter med afseende på mjölfrågan. Men dessa betänkligheter har Utskottet sjelft dragit försorg om att neutralisera. Det är i synnerhet blandningarna af mjölsorter, som man fruktar skola undgå tulltjänstemännens uppmärksamhet. Men det är tydligt, att, i fall man vill lurendreja in hvetemjöl genom att uppblanda det med rågmjöl, så skulle fördelen af att slippa undan tull mer än väl uppvägas af olägenheten utaf varans försämring genom uppblandningen, och jag tror därför, att ingen skulle vilja på det sättet föra hvetemjöl öfver gränsen. Lika litet tror jag det lönar sig att uppblanda råg med majs. Den firma, som lemnade en sådan vara till bagerierna, skulle helt säkert förlora sina kunder, och skulle man försöka smuggla in den till brännerierna, så hafva vi ju en stark och få, såsom jag hoppas, framdeles en ännu starkare kontroll i det afseendet, så att risken af smugglingen skulle blifva allt för stor gent emot fördelen. Dessutom

må vi komma i håg, mine herrar, att, såsom Utskottet säger, man i Frankrike har olika tullsatser på samma sorters mjöl (nemligen på produkter af europeiskt ursprung eller importerade till Frankrike direkt från länder utom Europa 6 francs per 100 kilogram, men på produkter från länder utom Europa, importerade från nederlag i Europa, 9 francs 60 centimer). Det är tydligt, att, om amerikanskt mjöl, som skall införas i Frankrike, först inskeppas till Belgien och sedan föres i nya säckar till Frankrike, det skall vara ganska svårt att säga, huruvida det är en produkt, som skall draga en tull af 9 francs 60 centimer eller icke. Emellertid synes häraf, att man ej hyser vidare bekymmer för ett dylikt luredrejeri, då risken och de många mellanhänderna betaga folk lusten för sådana experiment. Danska regeringen har icke heller haft några betänkligheter i ty fall. Och då den föreslog en tull på korn och majs, så väl malen som omalen, hyste den säkerligen ingen farhåga för, att majs- eller kornmjölet skulle uppblandas med råg- eller hvetemjöl. Jag tror därför, att man mycket väl kan uppdelat punkten så som jag föreslagit. Till hvilket förslag jag kommer att yrka bifall.

Hans Excellens Herr Statsministern yttrade i går, när han hade ordet, att vår skuldsättning till utlandet berodde icke på, hvilket tullsystem vi följde, vare sig frihandels- eller tullskyddssystemet, och det må nu vara så. Men jag ber dervid få påpeka en annan sak, nemligen den stora handelsbalansen till vår nackdel, som ökats år från år och som gifver anledning till stora betänkligheter. Vi se huru vi år för år köpa in guld från utlandet med våra obligationer och vi få icke dölja för oss, att det lika lätt flyter ut igen. Jag tror därför, att sådana tullar, som på intet sätt kunna vara till förfång för någon, skulle vara rätt bra för våra näringar och för att få import och export något så när att gå i hop. Ty om vi också kunna säga, att vi i nationalförmögenhetens tillväxt hittills haft någon valuta för vår skuldsättning, kan jag dock icke till alla delar gilla de bevis på vår rikedom, som af en talare på stockholmsbänken, Herr Gustafsson, dervid anfördes. Atminstone är det säkert, att icke nationalförmögenheten ökats genom att taxeringsvärdena blifvit förhöjda, hvilket, som vi veta, sista gangen skedde rent af på kommando. Då Herr Gustafsson gjorde sig underrättad om dessa förhöjningar, borde han äfven tagit notis om de många tusen egendomar, som derefter sålts under taxeringsvärdet. I min hembygd har det i en liten socken sålts ej mindre än 11 egendomar på ett år under taxeringsvärdet. Det är således icke något bevis på, att nationalförmögenheten ökats, att man höjer taxeringsvärdena. Jag tror därför, som jag förut sagt, att det icke skulle skada, om det blefve någorlunda jemvigt mellan vår export och import.

Jag skall icke upptaga Kammarens tid med besvarande af åtskilliga framställningar, som här blifvit gjorda så väl från ena som andra sidan, ehuru de nog torde kräfva sitt svar. Jag vill endast uttrycka mitt beklagande öfver min grannes till höger, Herr von der Lanckens, yttrande i förgår, att han var glad öfver jordvärdets fall. Han tänkte troligtvis icke då på de många tusen, som, efter att hafva köpt sin jord dyrt, till följd af jordvärdets fall skola få gå från hus och hem.

*Ang. införande
af spanmäls-
tullar.*
(Forts.)

Ang. införande af spanmäls-
tullar.
(Forts.)

Jag finner det besynnerligt, att denne man, som representerar en »artificial» stad, såsom han yttrade, då det var fråga om Hofrättens öfver Skåne och Blekinge förflyttning till Lund och då påstod att hofrätten vore en nödvändighet för Kristianstad och dess bestånd, nu glädes af jordvärdets fall. Då hjälpte vi honom att få behålla hofrätten som »skydd» för Kristianstad, men det har han nu glömt; och ingalunda må man säga, att tacksamhet är hans kardinaldygd.

Med anledning af hvad jag förut yttrat, får jag således hemställa, att 1:a punkten i Utskottets betänkande må få den uppdelning, att särskild proposition framställas om tull å råg och särskild på de öfriga artiklarne; och får jag för min del yrka afslag å rågtullen, men bifall till de föreslagna tullarne i öfrigt.

Herr Wendt: Herr Talman! Mine herrar! Jag har visst icke några nya skäl att lägga till dem, som redan uttalats till förmån för den mening, jag delar i föreliggande fråga. Jag skall därför inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets förslag. Min egenskap af tjänsteman torde fritaga mig från misstanken att göra detta för egen fördel. Öfvertygad om, att de föreslagna tullarne skola vara gagneliga för arbetarne, näringarne och vårt land, yrkar jag, som sagdt, bifall till Utskottets förslag.

Herr Gibson: Icke blott den ärade representanten på geflebänken, som så ofta uti debatten hemtar stöd från praktiska åskådningssätt och skäl tagna ur praktiska lifvet, och som i går afton yttrade att han sjelf icke trodde på skäl utan blott på teorier, förklarade att protektionisterne saknade teorier till grund för sina åsichter, utan äfven Hans Excellens Herr Statsministern syntes dela denna uppfattning, att döma af följande utaf honom anförda ord: »protektionisterne säga sig egna ett platoniskt erkännande åt frihandels principer, men säga tillika att de ej äro utförbara i den praktiska verkligheten. Visserligen måste man alltid taga hänsyn till de praktiska krafven, men likvisst finge man aldrig släppa det principiellt rätta ur sigte».

Mot den första delen af detta yttrande vill jag anmärka, att en sådan uppfattning måste vara individuel hos den, som, väl inseende behofvet af skyddstullar, likvisst icke inom sig sjelf kommit till full klarhet om deras moraliska rätt.

Den senare delen, att man ej bör släppa det principiellt rätta ur sigte, innefattar blott hvad många mina meningsvänner och jag sjelf önskar, och ger det mig anledning att yttra några ord om den teori, på hvilken vi stödjade vår protektionistiska uppfattning.

Det fria utbytetets teori, ursprungligen grundad af Adam Smith och senare tillämpad af Manchesterskolan, kan visserligen synas öfvertygande genom sin enkla, tilltalande lättfattlighet.

Men innehåller verkligen denna teori den fullkomlighet man så gerna ensidigt vill tillerkänna densamma, innehåller den verkligen den egenskap, som utgör det förnämligaste vilkoret för fullkomligheten, den bestående sanningen.

Sjelf har jag föga tilltalats af en lära, grundad på *egoismen*, egennyttan, hvars verkliga grundtext återfinnes i det undvikande svar Cain

gaf, när han slagit sin broder, en lära der det *principiellt rätta* ovil-*Ang. införande* korligen leder till död åt den svagare, allt åt den starkare. Icke kan *af spanmåls-* en sådan teori vara förenlig med billighet, rättvisa, sauning. *tullar.*

Man har med hänsyn till den nu föreliggande frågan indelat oss i protektionister och frihandlare. Denna åtskilnad är falsk. Samhället kan endast bestå af producenter och konsumenter. Att mellan dessa sistnämnda uppdraga någon tydlig individuell skilnad låter sig ej verkställa; de böra betraktas såsom ideella personligheter.

Hvarje ordnad stat uppehålles i materiellt hänseende ensamt och uteslutande af det producerade arbetet, af producenten, som har att föda icke blott sig sjelf utan dertill alla öfriga konsumenter.

Uti hvarje civiliserad stat, för att vårda om sin statsförfattning, lagbundenheten inom samhället, sitt fria sjelfbestånd bland nationerna, sin inre utveckling i andligt och materiellt hänseende, måste för detta syftes ernående upptagas *skatt*.

Hur skatten erlägges, angifva inkomstsummorna i budgeterna för statsverket, landstingen, kommunerna, kyrkor och skolor, jemte andra prestationer utgående in natura. Men i innersta instans betalas denna skatt uteslutande af producenten genom det producerade arbetet.

Bördan af denna skatt drabbar således det inhemska arbetet; den utländska arbetsprodukten, som tullfritt införes, betalar ingen skatt till staten.

Det utländska arbetet, sålunda frikalladt från sin pligt till staten, kan vara, och är det äfven i vissa fall, gynadt framför det svenska arbetet.

Staten bör därför pålägga den utländska arbetsprodukten minst enahanda skyldighet mot staten, som den inhemska produkten utgör till staten. Denna rättvisa utöfvas genom *tull*.

Hans Excellens har genom yttrandet att man alltid måste taga hänsyn till de praktiska krafven erkänt befogenheten af en eller annan afvikelse från det fria utbytets teori, och det protektionistiska åskådningssättet måste äfven böja sig för enahanda nödvändighet.

Med några ord tillåter jag mig nu beröra den föreliggande frågan.

Det var ej så länge sedan, när en eller annan röst vågade höja sig till förmån för skyddstullarnes fortvarighet, densamma genast nedtystades med utropet: »alla näringar, som ej kunna bestå utan tullskydd, måste utrotas; dess utöfvare hänvisas till modernäringen». Nu är det sämre bestämdt hos modernäringen än hos de öfriga. En annan klingande fras lydde: »Ju billigare bröd, dess större blomstring hos näringarne». Ja, nu är brödet billigt, men näringslifvet — —? En tredje lika fullblodig tanke var den: »Ju större produktion, dess billigare produktionskostnad; tillverka mycket för att tillverka billigt». Denna tanke tog gestalt och eggad af de närmaste ekouomiska verkningarna från 1870 års krig, rusade den in i en vansinnig öfverproduktion, och när den vacklande gestalten nått höjden af sitt verk, aflöstes den utaf silfverkrisen, hvarigenom de stora konsumerande österländernas portar allt mera tillslöto sig för den europeiska produktionen, under det att ett naturligt skydd alstrades för dessa länders inre näringslif och till det yttersta uppsporrade deras export.

Midt under denna aftynande konsumtionsförmåga mötas vi af fruk-

(Forts.)

Ang. införandet
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

terna från den agrariska utvecklingen i Amerika, Indien och Australien. Alla Europas länder lida af och de flesta hafva redan uppkastat förskansningar mot spanmålsinvasionen; mest lider dock England, som har att uppbära icke blott bördan af den ansenliga och billiga spanmålsimporten, utan äfven det icke mindre förlamande tryck, som silfverkrisen utöfvar. Mäktiga röster höja sig äfven för öfvergiftande af de hittills der födda och följda frihandelsgrundsatserna, till skydd för det inhemska arbetet.

Äfven vi stå spörjande: hvad är att göra? Vore det nu rådande tillståndet och priset på spanmål af öfvergående natur, så kunde möjligen skäl föreligga att ej för närvarande, och genom det steg vi äro i begrepp att taga, afvika från våra hittills följda handelsgrundsatser. Men det erkännes äfven från frihandlarehället, att så länge Amerika är i tillfälle att bibehålla det extensiva jordbrukssättet, så länge den jungfruliga jorden i Canada och Amerika ej blifvit ploglagd, är det föga sannolikt att någon förbättring i prisen för jordens produkter skall kunna ernås. De auktoriteter jag sett yttra sig om det intensiva jordbrukets införande derstädes förlägga tidpunkten härför till slutet af innevarande århundrade.

Så länge kan vårt landtbruk enligt mitt förmenande icke uthärda denna qväfningsprocess.

En talare har gjort den hittills obemötta anmärkningen, att spanmålstillarnes införande skulle förrycka vår jordbruksnäring genom att framkalla odling af hvete och råg i stället för att fortskrida med ladugårds- och mejerihandteringens utveckling. Denna anmärkning eger grunder, dem man icke bör underskatta. Men om äfven deri ligger en verklig fara, finnes det å andra sidan inga stöd för den förmodan, att våra mejeriprodukter skola blifva i obestridd besittning af den marknad de ega. Med feberaktigt ifver arbetar man i England på mejerihandteringens uppdrifvande; nära 300,000 tunnland åker, förut använd till de ädlare sädesslagens odling, öfverflyttades år 1884 till gräsbärande jord, den mjölkande kreatursstammen ökades med 6 procent och ungnötens antal med 10 procent, och då härtill lägges, att smörproduktionen i Amerika på sista tiden vuxit upp till den oerhörda siffran af 1,100 millioner skålpund, så, äfven med hänsyn dertill att Englands smörimport utgjorde år 1883 ungefär 214 mill. kronor, torde det blifva sannolikt, att smörprisen komma att snart nedgå till enahanda ofördelaktiga ställning, som spanmålsprisen intaga. Å andra sidan tillhör det äfven jordbruksnäringens målsmän att tillse sin närings skötsel enligt tidsenliga former.

Om man än ej lyckats utfinna något effektivt medel att återföra de betryckta näringarna uti hjulspår, så torde ställningen likväl mana dertill att något bör göras. Den af Utskottet föreslagna åtgärden verkar visserligen ingalunda till fyllest, men den innebär i alla fall en åtgärd, hvilken frihandelsvännerna, att döma af deras yttranden under diskussionen, sjelfva erkänna skall bringa en bättring i tillståndet, ehuru de blott medgifva att denna blifver tillfällig. Otvifvelaktigt skall äfven en bättring inträffa, och många olyckor afvärjas eller framskjutas. Faller förslaget, skall åter mångens lycka sköflas. Jag har

vägt skäl och motskäl; vågen har, ehuru med ringa balans, slagit till förmån för spannmålstullarne.

Herr Talman, jag kommer att rösta för Utskottets förslag, men gör intet yrkande.

*Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Herr Andersson i Nöbbelöf: Herr Talman! Mine herrar! Då jag kommer att rösta afslag på Bevillnings-Utskottets betänkande, så gör jag det af flera skäl. Ett af skälen är, att ibland föreslagna tullarne ingår tull å artikeln råg, som utgör hufvudbeståndsdelen af hvad som ingår i vårt dagliga bröd. Jag anser nemligen, att det skulle vara obilligt att fördyra denna vara. Deremot, i fall Bevillnings-Utskottet skilt dessa artiklar, skulle jag möjligen röstat för några af dem. Jag tror väl lika med mängen, som talat från motsatt sida, att icke denna tull skall göra någon skada för den verkliga arbetaren, men det finnes andra, som skulle komma att skadas af den, och det är sådana personer, som sitta med stora familjer och kanske icke hafva full arbetsduglighet. Deruti ligger orsaken, hvarför denna tullsats såsom skatt är så förhatlig, att nemligen den drabbar tyngst, der den minst täles, samt därför, att under år, då skörden är lagom eller god, då verkar icke tullen så mycket, men under dåliga år, då trycker den hårdast. Jag har allt för hög tanke om våra arbetare för att tro, att de skola, såsom här påpekats, höja den röda fanan, i fall Riksdagen åsätter spannmålstull, men det kan icke förnekas, att man här vid lag bör taga arbetarefrågan i betraktande något, ty vi böra tänka oss, att med detta system skola vi kanske komma att föra arbetarefrågan i ett nytt skede.

Jag kommer för min del att rösta för afslag å det nu föreliggande betänkandet jemväl af det skäl, att jag anser, att reformen af ett system, som är så genomgripande till sina verkningar, tarvar en fullständig utredning, huru och i hvad mån dessa tullsatser skulle komma att verka dels gent emot hvarandra och dels gent emot vårt förhållande till utlandet. En sådan utredning kan icke åstadkommas hvarken af någon enskild ledamot i Kamraren eller af Bevillnings-Utskottet på den korta tid, som man här har att arbeta på. En sådan utredning lär ej kunna fullständigt åstadkommas af någon annan än regeringen och med de många krafter som stå densamma till buds. Jag hörde i går nämnas, att man icke kunde vänta att regeringen skulle utreda denna fråga, då regeringen uttalat sig i frihandelsvänlig riktning. Jag tycker dock, att ett sådant misstroende går allt för långt, då regeringens främste ledamot öppet uttalat, att Kongl. Maj:ts regering skall egna all omsorg åt denna frågas utredning, samt sjelf erkänner, att differentialtullar i många fall vore gagnande. Jag kan vidare icke neka till, att det är en händelse, som ser ut som en tanke, att i spetsen för denna agitation ställt sig sådana personer, som, då det förut varit fråga om att göra några lindringar för jordbrukarne genom skattelindringar — *hvilket vore en verklig hjälp* — icke velat vara med derom, utan motsatt sig detta, men nu, då denna hjälp enligt min åsigt blir mera skenbar än verklig, ställa de sig fram. Jag tror icke, att flertalet af våra jordbrukare hafva någon väsentlig fördel af dessa tullar.

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Enligt den officiella statistik, som vi hafva att tillgå, utgjorde egare och innehafvare af jord år 1883 ett antal af 413,240 stycken. Af dessa egde eller innehade 41,923 stycken 40 tunnland och der-öfver, men deremot var det 371,317, som voro egare eller innehafvare af hemman med under 40 tunnlands rymd. Taga vi nu t. ex. ett hemman med 40 tunnland öppen jord, hvilket åtminstone i min hemort har ett taxeringsvärde af ungefär 20,000 kronor, så får egaren af hemmanet, hvilken, för att kunna sköta jorden rationellt, indelat den i 8 lotter, i medeltal 10 tunnor på hvarje tunnland, det vill säga 50 tunnor vintersäd på en lott. Jag talar nu endast om vintersäden, då jag icke hört någon påstå, att tullen skulle inverka väsentligt på priset för vårsäden. Det kan nu antagas, att af dessa 50 tunnor vintersäd åtgå minst 20 tunnor till hushållet och utsäde; återstå då 30 tunnor till afsalu. Nu hafva visserligen åtskilliga talare, som föra protektionismens sak, sagt, att tullen icke fördyrar varan. Men detta är icke sant, ty den kommer ovilkorligen att fördyra densamma. Andra talare från samma sida hafva sagt, att tullen skall fördyra varan till tullens fulla belopp, och detta är icke heller sant. Jag tror därför man kan gå midt emellan dessa åsichter för att få medelvärdet af tullen. Tullen för råg föreslås nu, enligt beräkning, till 2 kronor 35 öre per tunna; om man då tager halfva denna tullsats, så skulle för 30 tunnor säd tullen fördyra varan med ungefär 35 kronor. Detta belopp skulle sålunda utgöra denne innehafvares bruttovinst af tullen. Men nu måste åtskilliga afdrag göras från denna summa, först i följd af de högre belopp, som skulle utgå till presterskapets löner, till kyrkotionde och kronotionde och dylikt, som beräknas i spanmål men betalas efter markegångspris, så att den egentliga vinsten blir icke så stor. Då man nu dertill hör sådana yttranden, som att man icke behöfver vara rädd för dessa ören i spanmålstullar, ty de äro icke hufvudsaken, utan det är att hjälpa industrien, så kan man vara lugn för, att dessa 35 kronor snart skulle springa och mera dertill i förhöjdt pris å de industrialster man behöfde köpa. Detta är förhållandet med den, som har en egendom om 40 tunnland. Men hur går det med de mindre jordegarn? Det är dock ett faktum, att hushållet på en 15 eller 20 tunnlands jordegendom ofta är lika stort som på en 40 tunnlands egendom, och i sådant fall blir den vintersäd, som från ett sådant hemman kan afyttras, ganska obetydlig.

En talare på motsidan har sagt, att vi skulle rätta våra förhållanden efter de länders, med hvilka vi hafva närmare handelsförbindelser. Jag har rättat mig efter detta yttrande och jag har funnit, att då hela vår export under år 1883 uppgick till ett värde af 256,530,630 kronor, har af denna export endast till England gått för 128,573,950 kronor. Detta enligt de senast tillgängliga statistiska uppgifter, som jag kunnat finna. Rätta vi oss då efter förhållandena i England, borde vi väl icke nu införa ett sådant tullsystem som det af motionärerne föreslagna, då England ej belagt de varor vi dit exporterera med någon tull. Här har dock nämnts, att England arbetar på införandet af differentialtullar gent emot de länder, hvilka med tull belagt deras exportartiklar. Jag skulle dock önska, att regeringen sökte träffa någon öfverenskommelse med England, genom hvilken vi icke behöfde befara

att ett sådant tullsystem, som här föreslagits, kunde komma att in-^{Ang. införande}verka hämmande på exporten af våra jordbruksalster. Det är nemligen icke så litet af ladugårdsprodukter som exporteras. Så exporterades lefvande kreatur år 1880 till ett värde af 6,987,137 kronor och år 1883 till ett värde af 10,977,270 kronor. Af matvaror af djur exporterades 1880 för 11,828,518 och 1883 för 19,938,756 kronor. Smör exporterades 1880 för 10,521,555 och 1883 för 16,326,688 kronor. Sälunda finna vi, att denna vår export, som hufvudsakligen går på England, år för år ökats; och vi skulle kanske komma att ångra oss, om vi nu hämma denna rörelse.

Det är, Herr Talman, på dessa och många andra skäl, som jag kommer att rösta för afslag på Utskottets förslag.

Herr Arnoldson: Då jag instämde med Herr Johansson i Nora-skog, tänkte jag, att det skulle vara nog för angifvande af min ståndpunkt i den strid, som nu på tredje dagen fortgår. Under den långa raden af dessa anföranden har jag emellertid fått riklig anledning att utbedja mig Kammarens uppmärksamhet på en liten stund.

Häromdagen läste jag ett telegram från Pesth, enligt hvilket handelsministern i ungerska regeringen i sitt svar på en interpellation i underhuset angående den ekonomiska krisen hänvisat till att konseljpresidenten redan för ett och ett halft år sedan betecknat ett handelsförbund mellan de europeiska staterna såsom det bästa skyddsmedlet mot den transatlantiska konkurrensen. Om och när ett sådant handelsförbund kommer till stånd, kan man på denna sidan verldshafvet få en rimlig motsvarighet till Nordamerikas förenta stater och slippa höra de i många hänseenden haltande jmförelserna mellan Sverige och den stora republiken der borta, mellan vårt lilla land med sina jmförelsevis begränsade resurser och den stora, alla zoner omfattande verlden der borta — en verld, som ju frambringar åt menniskan snart sagdt allt hvad naturen kan framalstra.

I afvaktan på detta europeiska handelsförbund, mena emellertid våra protektionistiska vänner, att den gamla verldens stater skola skydda sig mot hvarandra medelst lifsmedelstullar och — krigshärar. Att Tyskland i detta hänseende skall gå i spetsen, är klart.

Jag erinrar mig härvid ett yttrande, som förekommer på 30 och 31 sidorna af betänkandet i den af Herr Wærn mot Utskottets hemställan afgifna, enligt min tanke särdeles väl skrifna reservationen. Det heter der: »Man anför andra länders exempel, men vill ej ens ingå i någon utredning af huruvida deras förhållanden äro med våra jmförliga, än mindre afvakta resultatet af deras tullpolitik, hvilket dock tyckes vara logiskt nödvändigt för att kunna påstå den vara efterföljansvärd».

Ja, det blir väl ingen annan råd än att Kongl. Maj:t får tillsätta en särskild komité, som på ort och ställe tager reda på de verkliga förhållandena, så att vi för våra omdömen må slippa att vara beroende af påståenden och antaganden.

Den under skyddstullsperioden växande utvandringen från Tyskland talar just icke till förmån för furst Bismarcks experiment. Jag skall bedja att ur en källa, som jag i går afton hemtade på Riksdagens

af spanmäls-
tullar.
(Forts.)

Ang. införande bibliotek, få meddela något, som är rätt upplysande i fråga om emigrationen från Tyskland under tullskyddsperioden. År 1879 t. ex. emigrerade från Tyskland till Amerika 30,800 personer. Detta tal växte under år 1880 till 103,185 och under år 1881 till 206,189 personer. Åren 1883 och 1884 nedgick visserligen antalet emigranter under förra året till 189,373 och under det senare till 159,894; men detta tillfälliga fall berodde naturligtvis på rådande arbetsbrist i de likaledes med protektionism välsignade Förenta staterna. Emellertid har emigrationens ström under sådana förhållanden gått åt annat håll, nemligen till Australien. Till denna verldsdel utvandrade från Tyskland år 1879 endast 274 personer, men antalet har småningom växt, så att det år 1883 uppgick till 2,104.

Militarismen i Tyskland kostar penningar och kräver stora skatter. Tysklands samtliga statsutgifter beräknas i den sista uppgift derom, som jag har sett, till 1 milliard 618 millioner kronor. Af detta belopp utgå till militära ändamål 421,721,000 kronor, eller 26 procent af samtliga statsutgifterna.

Men huru är förhållandet i Sverige? Tron I, mine herrar, att det är bättre här? Nej! Jag vill med några siffror, som af hvar och en lätt kunna kontrolleras, bevisa, att förhållandet i fråga om militärutgifterna är hos oss än värre än i militarismens förlofvade hemland, Tyskland.

Enligt innevarande års statsregleringsproposition beräknas statens samtliga inkomster för år 1887 till 19,342,000 kronor, samt bevillningarna till 55,535,000 kronor, eller tillhopa 74,877,000 kronor. Enligt 1882 års landtförsvarskomité's beräkningar uppgingo kostnaderna för landtförsvaret med rust- och rotehåll äfvensom extra anslag till 23,650,000 kronor och för öfningsdagarne, beräknade till 150 kronor per dag, till 6,972,000. Summa utgifter för landtförsvaret 30,622,000 kronor. Läggas härtill kostnaderna för sjöförsvaret, 6 millioner kronor, så få vi den nätta summan af 36,662,000 kronor i utgifter för militära ändamål. Detta enligt landtförsvarskomité's beräkningar 1882. Sedan dess har emellertid, som vanligt, utgifterna under fjerdje och femte hufvudtitlarne vuxit. Jag vill dock icke tillägga mer än skilnaden mellan utgifterna för 1886 och för år 1887, nemligen 1,122,000 kronor på fjerdje och 449,300 kronor på femte hufvudtiteln. Här komma vi då upp till en utgiftssumma på mer än 38 millioner kronor, eller öfver hälften af statens ordinarie inkomster och bevillningar, under det att i militarismens sjelfva hemland, Tyskland, för samma ändamål icke åtgår mer än 26 procent af statens samtliga utgifter.

Och, mine herrar, dessa militära utgifter i vårt land tredubblas hvar 30:de år!

Männe vi icke här stå inför roten och upphofvet till allt det myckna onda, hvarom så mycket talats under denna debatt? För mig åtminstone är det temligen klart, att så är förhållandet; att vi här stå inför hufvudorsaken till de missförhållanden, hvaröfver med rätta klagas.

Med en sådan uppfattning kan man icke värja sig för en känsla af sorg och ömkan vid åsynen af denna blindbocksdans, under det olyckan klappar på dörren. Man *vill* icke se; man är i det fallet lik

ett envist barn, som med all makt kniper i hop ögonen på trots. Det gör ett sorgligt intryck att höra, hurusom det klagas öfver den växande samfärdseln, öfver att Suezkanalen förer oss närmare de gamla kultur-landen i öster, att genom den blifvande Panamakanalen vesterns aflägsna land komma att tillföra oss massor af säd, komma att så rikligt förse hela Europa med lifsmedel — att kanske hvar enda fattig stackare i gamla världen får äta sig mätt; — det gör, säger jag, ett mycket sorgligt intryck, åtminstone på mig, att höra sådant. Och det förbättrar icke saken, då man hör sådana sammanställningar som mellan utgifterna för våra forna krig och våra jernvägar, samt att man finner det tvifvelaktigt, huruvida utgifterna i det senare fallet kunna hafva varit mera till gagn för landet än de af krigen föranledda.

Det skall naturligtvis upptagas såsom en orimlighet nu, men jag vill likväl såsom min mening uttala, att det må hända inte ändå vore alldeles omöjligt att minska våra utgifter för militärväsendet med t. ex. en fjerdedel, eller med 10 millioner kronor. Om så skedde — och det bör kunna ske — kunde ju en möjlighet öppnas både för grundskatternas snara afskrifning och statsskuldens raska amortering, äfvensom medel blifva öfver för att i lämplig form kunna understödja ej mindre jordbruket än äfven andra nyttiga näringar.

Om sättet att gå till väga för att åstadkomma en dylik inskränkning i utgifterna lärer väl icke tjena till något att nu inlåta sig. Vid 1883 års riksdag sökte jag utvisa den väg, hvilken jag ansåg att man borde beträda för att komma till målet. Det är icke min mening att nu draga denna fråga in i debatten; det kan så mycket mindre falla mig in, som jag, om helsa och krafter stå mig bi, i lämplig tid nog kommer igen med den frågan.

Jag skall för ögonblicket blott erinra om några ord, som Hans Excellens Herr Statsministern fälde under sitt anförande i går. Han talade om den stora betydelsen af en folkopinion, som har förnuftet till grund och styre, och han sade, att ingen makt kunde i längden stå emot en sådan folkopinion. Jag tager fasta på detta Herr Statsministerns yttrande. Jag ser deri ett godt tecken till, att, när den folkopinion, som nu är i tillväxt, blifver tillräckligt stark för att öppna ögonen på dem, som nu icke vilja och må hända icke kunna se, den folkliga och upplysta regering, som vi nu ega, skall sjelf träda i spetsen och leda densamma till en lycklig utgång och till välsignelse för landet. Denna opinion är riktad mot militarismen, och den är icke egendomlig för vårt land. Den finnes till och växer inom alla civiliserade land.

Det är därför att jag för min del tror, att man i denna växande folkopinion mot fienden — ty militarismen, mine herrar, är vår fiende — bör söka och skall finna hjälpen, som jag icke kan vara med om att se sakerna så mörka, som många talare här gjort. Och det är helt naturligt och följdriktigt att jag, på den ståndpunkt jag sålunda intager, icke kan tänka annat om det tullskydd, som enligt mångas åsigt skall uträtta så mycket godt, än att det skulle stjelpa i stället för att hjälpa.

En ärad granne till höger om mig slutade sitt anförande i går med en bön till Kammararen, framsagd med en af rörelse vibrerande stämma. Det vare långt ifrån mig att vilja tillägga olika tänkande

Ang. införandes
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

sjelfviska bevekelsegrunder. Jag vill icke hysa ens misstanke derom, än mindre uttala någon sådan. Men jag rör icke för, att, då Herr Boström talade så vackert och rörande, jag kom i en sådan känslöstämning, att det föreföll mig, som om han bedt för de mäktige, för dem, som ega mycket, men vilja hafva mera. Jag skulle kunna sluta mitt anförande med att bedja för de svage, för dem, som hafva litet eller intet. Men jag skall icke göra det. Jag skall blott göra min pligt.

Då Herr Grefve Sparre mönstrade krafterna i Andra Kammaren och indelade landet i protektionistiska och frihandelsdistrikt, så räknade han till de förra alldeles obetingadt hela Södermanland. Med anledning deraf skall jag till sist be att få för Kammaren uppläsa en mötesresolution, som den 22 sistlidne Februari fattades af bortåt ett 300-tal valmän inom Södertörns valkrets. Resolutionen är af följande lydelse: »Mötet, som utgöres af valmän i Södertörn och till stor del af Grefve Sparres arrendatorer, vill för sin del bestämdt uttala sig mot de vid innevarande riksdag af Grefve Sparre med flere föreslagna spannmålstullarne, emedan mötet anser dessa tullar vara gagnlösa för jordbruket, obehöfliga och orättvisa såsom beskattning på folkets stora, arbetande flertalet och följaktligen till skada för landet i dess helhet».

Herr Talman! Som jag i allo delar denna mina valmäns mening, så står jag fast vid mitt yrkande om afslag å samtliga de begärda tullarne.

Herr Nyqvist: I anseende till den strängt anlidade tiden, och då många talare efter mig begärt att få yttra sig, skulle jag gerna vilja afstå från ordet. Men då diskussionen i den föreliggande frågan antagit karakteren af en öppen omröstning, anser jag mig böra gifva till känna min ställning. Under diskussionen hafva anförts i riklig mängd meningar för och meningar mot saken, och många inlägg hafva gjorts. Men jag vet icke, hvad man menat med det inlägg, att Norrland skulle vara den enda provins, som önskar att blifva förskonad från skyddstullar å lifsmedel; af diskussionen här har åtminstone för mig blifvit klart, att i denna fråga meningarna från Ystad upp till Haparanda äro mycket delade. Jag har hört halländingar och skåningar i denna Kammare uttala sig mot det föreliggande förslaget, jag har hört från Norrland ända upp från Vesterbotten meningar uttalas i alldeles motsatt riktning. Vi hörde senast i går afton en representant från Norrland, nemligen Herr Häggström, uttala sig mycket skarpt om detta frihandelssystem, förklara sig vara protektionist och yrka bifall till Utskottets förslag. Det är således orätt att påstå, att det är endast norrländingar, som vilja förskonas från dessa skyddstullar, likasom det är origtigt att tillvita städernas representanter att vara de enda tullfienderna. Herrarne hafva också hört lika väl som jag, att många stadsrepresentanter hafva uttalat sig för Utskottets förslag. Nu tror jag för min del, att dessa olika meningar nog hafva sina skäl för sig, och jag tror också att de, som hafva uttalat dem, hafva uttalat sig upprigtigt och af hjertat. Äfven jag vill uttala mig ärligt och upprigtigt, och det är emot Utskottets förslag. Jag har under dessa dagar mycket tänkt på ett yttrande af

en af Sveriges största skalter, och det är, att inom Sveriges gränser söka återeröfra det förlorade Finland. Jag tror icke, att man när detta mål genom att fördyra brödfödan för den mindre jordbrukaren.

Mine herrar! Jag skulle, såsom jag förut sagt, kunna hafva mycket att tillägga, men det tjenar till ingenting, då här blifvit så mycket sagt, hvarför jag slutar med att yrka afslag på Utskottets förslag.

Herr Smith; Herr Talman! Mine herrar! Såsom här förut åtskilliga gånger är nämnt, har denna för landet så viktiga fråga under den sakrika och uttömande diskussionen blifvit å ömse sidor så fullständigt utredd, att det icke är möjligt att finna något vidare att tillägga. Jag skall därför tillåta mig att endast tillkännagifva min ställning i denna fråga. Då jag städse lutat åt skyddstullvännernas sida och icke under förhandlingarnas gång fått full anledning att frånga denna min princip, så må det tillåtas mig att med anledning af ett yttrande af en talare på malmöbanken, att ställningen i hans trakt icke vore svår, få nämna, att så är icke förhållandet närmare Ystad, ty så väl från mindre som från större jordbrukare der har jag erfarit, att de anse ställningen betänklig. Å andra sidan anser jag mig pligtig nämna, att jag från Ystads arbetareförening genom dess ordförande fått till mig lemnad en petition mot skyddstullar, som genom mig blifvit öfverlemnad till Bevilnings-Utskottet.

Herr Lyttkens: Efter det utmärkta och sakrika anförande, som hållits af Hans Excellens Herr Statsministern, torde icke mycket vara att tillägga, men det finnes dock en sida af saken, som jag icke kan underlåta att något fästa mig vid.

Det är onekligt, att ställningen för jordbruket och industrien är betänklig och svår, om än icke alldeles så svår som en del talare här i Kammaren sökt visa. Den är, som sagt, icke fullt så svår som de säga, men den är dock svår nog. Hvad är då orsaken till denna svåra ställning? Beträffande jordbruket vill jag för min del säga, att jag i många afseenden instämmer i den ärade representantens från Helsingborg här uttalade åsigt, men det finnes flera andra orsaker, som härtill bidragit, deribland icke minst den, som af ett par andra talare blifvit omnämnd, nemligen den ständigt ökade skattebördan, ty vi må ej inbilla oss, att vår förmögenhet tilltager i samma mån som skatterna ökas, helst det icke är nog med att vi betala de löpande utgifter, som behövas för statens behof, utan det har för närvarande uttagits i förskott ända till 8 millioner mer än som behöves, och nu är det fråga om att uttaga ytterligare omkring 6 millioner kronor i tullar mer än som behövet kräfver. Det är klart att dessa höga skatter skola trycka på alla våra näringar och på alla våra förhållanden, de tagas ur den näringsidkandes hand och minska hans rörelsekapital. Det är i synnerhet de stora anspråken i och för militära ändamål, som förorsaka den ständiga ökningen af budgeten. Hela Europa nedtynges af de bördor, som behövas för att upprätthålla den väpnade freden, kostnader hvilka i sanning äro oerhörda. Jag har sett beräkningar och uppgifter på deras storlek så höga, att

Ang. införande
af spanmäls-
tullar.
(Forts.)

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.

(Forts.)

man kan häpna, och jag vågar knappast upprepa, huru många millioner som dagligen lära åtgå för de militära behoven i Europa. Då man tänker på allt detta, är det icke underligt att i hela Europa, som för närvarande lider under trycket af denna försvarsbörda, dels till följd af de många nyttiga arbetskrafter, som dragas från jordbruket och näringarna och dels till följd af de dermed förenade direkta kostnaderna, nöden och arbetslösheten är stor samt att öfver allt klagas öfver tryckta näringar.

Då vi likasom hela Europa svigta under dessa bördor, stå vi likväl inför det något egendomliga förhållande, att vi i trots af det lägervall, hvaruti våra näringar och vårt åkerbruk befinna sig, ändock nu erbjuda staten en ytterligare skatt på sex millioner, hvilka skola uttagas af Sveriges samtliga inbyggare per capita. Jag finner visst icke underligt, att en sådan talare, som representanten från Upsala, Herr Rydin och de med honom liktänkande, helsa detta förslag med förtjusning, ty derigenom blir det ju så lätt att få medel till alla möjliga utgifter, storartade byggnadsföretag, lönförhöjningar och hvad de än må leta. Det är ju så beqvämt att säga, då man vill hafva ett anslag, att därför behöfva icke påläggas några nya skatter, ty vi hafva ju redan tillgångar dertill. Detta kan jag väl förstå, men icke att så många af sparsambetspartiet kunna vara med derom, fastän regeringen sjelf varnar för att lägga ytterligare skatter på folket. Detta är för våra svenska förhållanden så egendomligt, att intet land i världen kan uppvisa något liknande. Att taxera ut dessa sex millioner och lägga i statskassan, skulle således vara botemedlet mot landtbrukets nuvarande betryck, men för min del kan jag icke anse detta såsom ett botemedel. Nej, mine herrar! Arbete och okufrig sparsamhet är det enda som hjälper, och detta icke endast från folkets sida utan äfven från regeringens och representationens. Det bör införas en helt annan sparsambetsanda så väl hos folket i allmänhet som i statsmaskineriet. Detta är det enda verkliga botemedlet, och exemplet härtill bör utgå från de högre klasserna. Eller tron I verkligen, mine herrar, att dessa 2 kronor i tull på en tunna råg skola åstadkomma så obegripliga verkningar, att vid alla fabriker arbetarnes aflöning skall förhöjas, och fabrikanterne skola jubla och säga: »Nu skola vi gifva våra arbetare högre löner och alla skola få arbete». Från många på fabrikanternes sida, de må nu vara vagnsfabrikanter eller gjuteriegar, hafva vi visserligen hört försäkras, att, om blott landtbrukarne få dessa 2 kronor i tull på säden, det vill säga om rågen skulle stiga från 10 kronor till 12 kronor, då skulle snart allt blifva bra. För min del tror jag, att allt detta endast är en chimär, ty det kommer icke att verka så gynnsamt för åkerbrukarne, att deras köpförmåga höjes, och ännu mindre godt verkar det för industriidkarne och allra minst på arbetarnes sida; jag tror och är fast öfvertygad, att det tvärt om skall verka förlamande på alla håll, om denna ganska betydande skatt skall uttagas. Då jag hört vissa fabrikanter föra ett sådant språk, inser jag väl, hvaruti deras intresse ligger, nemligen att sedermera komma med begäran om högre tullar å sina varor för att derigenom kunna höja priset på sina fabriksalster, som — jag medgifver detta gerna — kanske till en del äro för litet skyddade förut, men

deremot på en annan del redan erhållit alldeles tillräckligt skydd. *Ang. införande af spannmålstullar.*
 Jag vill gerna vara med om måttligt skydd för sådana näringar, som ovilkorligen behöfva det, men jag vill icke vara med om att lägga tull på brödkakan, ty det är brödkakan frågan gäller. Jag vill icke vara med om att lägga tull på brödet, då lyxartiklarne äro nästan tullfria. Under det att champagnen, som ofta öfverflödas med, endast drar en tull af 12 öre per butelj och under det nu viner, sidentyg, fjädrar, konstgjorda blommor och band föras in mot så låga afgifter, att de icke ens kunna verka såsom en finanstull, ännu mindre hämma öfverflödet, med ett ord, under det att alla de artiklar, som de rika nyttja för sin vällefnad och sina njutningar, äro belagda med obetydliga tullafgifter, skulle vi lägga tull på spanmålen. Nej, mine herrar, huru gerna jag än skulle vilja afhjelpa åkerbrukarnes betryck, vill jag dock icke under sådana förhållanden vara med om införandet af sådana tullar; nej, först tull å alla öfverflöds- och lyxartiklar. En talare, som ifrigt förfäktat spanmålstullar, har yttrat, att det icke vore meningen att derigenom höja priset på spanmålen, ty denna skulle icke stiga derigenom, utan tullarne skulle endast blifva en regulator på handeln. Är det så säkert, att tullar och allra helst spanmålstullar, dem Kongl. Maj:t enligt 60 § Regeringsformen eger att efter behag höja och möjligen sänka, kunna blifva en så säker regulator härför. Låt om oss se, huru det var den tid, då vi hade spanmålstullar, och hvilken tid jag mycket väl minnes. Den tiden möttes man, då man ville sälja spanmålen till en handlande, ofta af det svaret: »Jag vågar icke nu köpa eder spanmål, ty i dessa tider veta vi icke, när Kongl. Maj:t kan finna för godt att upphäfva tullen, och då få vi in så mycket utländsk spanmål, att den inhemska varan faller». Detta verkade så, att ingen riktigt ordnad spanmålshandel kunde ega rum och att landtbrukarne oftast blefvo missbjudna på sin spanmål och prisen varierade vida mera då än nu. Jag har här några af landtbruksakademien upprättade tabeller, som utvisa de olika årens spanmålspris. Af dem finner man hursom under spanmålstullarnes tid en tunna råg i Malmö hamn i Januari år 1847 gälde 12 riksdaler 32 skillingar banko samt att priset steg i Maj månad till följd af missväxt i England till 20 riksdaler 24 skillingar banko, det vill säga 30 kronor 75 öre. En mängd köpmän upphandlade stora förråd och nedlade betydliga summor derpå. På en gång såg man, huru åtskilliga af dem med en feberaktig ifver läto föra sin spanmål från magasinen ombord på fartyg, antingen dessa voro beredda att afsegla eller ej, eller ens voro lämpliga att gå med spanmålslast, under det att andra behöllo sin spanmål i afvaktan på lämpligt tillfälle eller lämpliga fartyg att få afsända den med. Och hvad hände? Jo, kort derpå utkom en Kongl. förordning, som förbjöd all utförsel af spanmål, som ej redan vore inlastad i fartyg. Detta hade till följd, att priset så nedgick, att det i Juli och Augusti månader gälde blott 8 riksdaler banko tunnan. Man kan tänka sig, hvilka oerhörda förluster detta beredde dem, som icke likt en del andra, som genom vänner eller väns vänner på förhand blifvit underrättade om att detta förbud skulle utkomma, på sätt jag nämnde i tid fingo sin spanmål om bord på fartyg. Kongl. Landtbruksakademien säger i sin tidskrift ett

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.

(Forts.)

följande år, att den oro och de förluster, som blefvo en följd af föregående årets exportförbud, hade förlamat all handel med spannmål, hvarför det knappt var möjligt att angifva något bestämdt pris på spannmålen. Och hvad blef följden af detta? Jo, att år 1850 — ty så länge varade verkningarna af detta förbud — priset hade så nedgått, att i Malmö rågen icke kunde säljas för mera än 6 riksdaler banko tunnan. Ett annat exempel kan jag anföra från början af 1840-talet, då landet led af missväxt och köpmännen ej vågade att i rätt tid införskrifva spannmål, emedan man väntade att spannmålstullarne skulle upphävas. Följden blef att då vintern kom, tidig och sträng, fans ej tillräckligt med säd i landet och stor nöd uppstod derigenom. Med minne af dylika händelser kan jag ej iuse hur spannmålstullar skola kunna verka så välgörande och reglerande på spannmålshandeln. Det är först sedan spannmålstullen blifvit borttagen i England och sedan här i landet som en ordnad spannmålshandel kunde uppstå, och detta har på landtbruket haft en så välgörande verkan, att det allt sedan gått framåt, fastän det nu till följd af en mängd sammanstående ogynnsamma omständigheter befinner sig i trångmål. Tron I icke, mine herrar, att, om vi nu få skyddstullar på spannmål, trycket sedermera på regeringen, vi må hafva hvilken regering som helst, kan blifva så starkt, att den nödgas antingen upphäva tullarne eller ändra desamma. Allt detta skulle göra spannmålshandeln högst vansklig. Landtbruket skulle blifva lidande genom missbjudningar å spannmålen i följd af de vexlande tullsatserna, särskildt under missväxtår. Ingen köpman skulle då komma att med lugn inlåta sig på spannmålsaffärer. Jag tror, med ett ord, att den lilla vinst, vi skulle komma att få af dessa spannmålstullar, skulle vida öfvervägas af den förlust, som blefve en följd deraf, att ingen skulle våga att drifva en lugn och ordnad handel med spannmål; och således skulle denna lilla vinst komma att i verkligheten gestalta sig helt annorlunda, än man föreställt sig densamma.

Det är en för mig icke främmande tanke, att under eller bakom dessa nu pågående agitationer för spannmålstullar ligger ett annat ändamål, och det är hufvudsakligen för att uttala detta, som jag begärt ordet. Mine herrar, det finnes här vid riksdagen ett parti, det s. k. landtmanpartiet, hvilket åtminstone åtnjuter landsbygdens förtroende. När man nu hör, hvilka personer, som här visa sig så måna om vår välfärd, så ligger det mycket nära till hands att utfundera, att till äfventyrs åtskilliga krafter äro i verksamhet med uppgift att söndra för att få herska, och därför anser jag, att vi kanske stå inför en farlig vändpunkt, ty om partiet splittras, så skulle det kunna komma andra förhållanden, som må hända vore mindre angenäma än de nu varande. Det torde nemligen böra få medgifvas, att detta parti varit och är ett lugnt och sansadt och, jag vågar säga det, ett moderat konservativt parti, hvarför det vore mycket beklagligt, om detta parti icke längre skulle komma att hafva ett ord att säga här vid riksdagen. Äfvenledes tyckes det som en del vill nyttja spannmålstullarne som medel för att drifva storpolitik.

Herr Talman! Det är jenväl af dessa politiska skäl, som jag yrkar afslag å Utskottets hemställan, på samma gång som jag hembär

Hans Excellens Herr Statsministern min tacksamhet för hans uttalade ^{Ang. införande} *nej* till den tullförhöjning, som nu erbjudes staten, och som till största ^{af spanmåls-} delen skulle drabba den fattigare delen af befolkningen, och det med ^{tullar.} mångdubbelt belopp af hvad af densamma skulle tillflyta statskassan. (Forts.)

Med Herr Lyttkens instämde Herrar *Holm* och *Sahlström*.

Härefter anförde:

Herr Grafström: Då jag i början af gårdagens förmiddagsplenum begärde ordet, så skedde detta, emedan jag ansåg det vara min pligt att yttra några ord om det i Onsdagens plenum så mycket omtalade nya system, som man vore på väg att införa. Men då under gårdagens lopp tre talare, som stå på samma ståndpunkt som jag i denna fråga, och hvilka sålunda icke önska införandet af skyddstullar, yttrat sig ganska utförligt i denna del af frågan — i synnerhet gjorde talaren på göteborgsbänken detta — så och då jag icke vill göra mig skyldig till att upprepa hvad dessa personer förut sagt, får jag endast förklara, att jag i förevarande fall icke har något att tillägga. Dock ber jag att jemväl få förena mig i representantens på upsalabänken yttrande, att något egentligen nytt system här ej vore ifrågasatt, enär vi aldrig haft något fullt genomfördt frihandelssystem. Ingen har bättre ådagalagt detta än talaren på ölandsbänken, hvilken uppläste en lang förteckning å alla de yrken och näringar, hvilka han ansåg åtnjuta tullskydd.

Medan jag ännu har ordet, vill jag be att Kammarens ledamöter behagade påminna sig de allvarliga, kloka och varnande ord, som Herr Carl Ifvarsson i Onsdags uttalade i denna Kammare, eller att införande af skyddstullar vore en åtgärd af så allvarsam art och berörde så många andra förhållanden i vårt land, att frågan derom borde behandlas på det alla varsammaste sätt, äfvensom att, enligt hans åsigt, det skulle varit vida bättre, om en skrivelse till Kongl. Maj:t hade kommit till stånd, ehuru han icke ville påyrka någon dylik skrivelse under nu rådande förhållanden. Af helt annan åsigt voro emellertid åtskilliga andra talare, som i går afton yttrade sig i denna fråga, samt dervid, må hända påverkade af den tropiska atmosfer, som med afseende på frågan utvecklat sig i denna Kammare, ganska hetsigt förklarade sig anse, att en skrivelse i ämnet till Kongl. Maj:t icke skulle vara till nytta eller hjälp för saken, då, såsom de sade, man hört Hans Excellens Herr Statsministern yttra sig på ett sådant sätt, att man deraf kunde sluta till, att regeringen vore fiendtligt sinnad mot spanmålstullarne, och man således från det hållet icke hade något att förvänta. Jag, mine herrar, ber att få uttala den åsigten, att beviljandet af dessa tullar icke skulle i ringaste mån höja landbruksnäringen på ett sådant sätt, att dess idkare finge krafter nog att uthärda konkurrensen med de spanmålsproducerande länderna. Nej, mine herrar, andra och mera genomgripande medel måste, för att nå detta mål, användas, och, just på grund af Hans Excellens Statsministerns uttalande, är jag viss derom, att, derest en skrivelse i sådant syfte aflätes till regeringen, så skulle densamma af regeringen uppmärksammas och behandlas med den största välvilja. Då jag

Ang. införande vidare är af den åsigten, att de föreslagna tullsatserna skulle komma af ytterligare fördyra lefnadskostnaderna för alla de mindre bemedlade i vårt land, så yrkar jag på grund häraf afslag å Utskottets hemställan.

(Forts.)

Herr Bengtsson i Gullåkra: Då redan förut så många talare uppträdt i denna fråga, kan det synas onödigt att vidare uppträda och förlänga diskussionen af densamma. Jag skall dock anhålla att i största korthet få angifva den ståndpunkt, jag intager i denna fråga, utan att ingå i någon närmare utveckling af densamma. De tullsatsers å spanmål, som Utskottet föreslagit till afhjelpande af jordbrukets så mycket omtalade betryckta ställning, skola, enligt min åsigt, icke i ringaste mån lända de mindre jordbrukarne till någon fördel. Ty om de än för det lilla parti spanmål, som de kunna hafva att afyttra, skulle derigenom erhålla en förhöjning af ett par kronor för tunnan, så finge de deremot på mångfaldiga andra håll utbetala denna vinst, för så vidt Riksdagen skall fortgå i samma rigtning och jemväl åsätta tull å industrialster m. m. Följden af ett sådant system skall, enligt min tanke, icke blifva någon annan än den, att samma tryckta förhållanden, som de nuvarande, jemväl skola blifva rådande under tullskyddets dagar, och enda vinsten af detta tullskydd blefve den, att man undanskjuter och framflyttar den afgörande krisen tills vidare, för att desto svårare drabba oss, då den en gång blir oundviklig. Jag tror därför, att vi gjorde klokast uti att lika väl först som sist beqväma oss till att låta jordvärdena något falla och derigenom äfven nedbringa arrendebeloppen, ty det är väl icke tänkbart att prisen alltjemt skola kunna gå uppför; de måste någon gång falla, för att sedermera åter kunna höja sig. Dessutom anser jag, att man begår en allt för stor orättvisa, om man genom konstlade medel, som t. ex. spanmålstullar, fördyrar brödet för arbetaren, då man icke på samma gång är i tillfälle att bereda honom deremot svarande fördelar å annat håll genom nedsättning i tull å andra för honom oundgängliga förnödenhetsartiklar. Ja, mine herrar, jag anser till och med, att det vore mycket olyckligt, om man genom nu föreslagna åtgärder skulle störa det goda förhållande, som lyckligtvis hittills i vårt land varit rådande mellan arbetsgifvare och arbetstagare. Eller tro kan hända herrarne, som så ifrigt yrka på tull å spanmål, att man skall hädanefter såsom hittills kunna med blott skenfagra löften tillbakahålla arbetarens rättmätiga harm öfver att man på så sätt fördyrar hans bröd? Jag för min del tror det icke. Hade det här varit fråga om att sätta tull å lyxartiklar eller dylikt, ja, till och med å vissa sorters spanmål, om man undantager rågen, så skulle jag obetingadt hafva röstat därför, men sådan saken nu föreligger, anhåller jag, Herr Talman, att få yrka afslag å Utskottets betänkande.

Herr Erickson i Bjersby: Då denna fråga under nästlidet års riksdag behandlades i denna Kammare, afgaf jag min röst till förmån för den då inom Utskottet mot dess förslag afgifna reservationen. Jag gjorde det af ren öfvertygelse; och under den tid, som sedan dess förflutit, har jag icke funnit någon omständighet, som kunnat för-
anleda mig att förändra mina då uttalade tänkesätt i frågan. Jag

har tvärt om i följd af det ohållbara tillstånd, i hvilket alla våra *Ang. införande* neringar befinna sig, hvilket tillstånd framträder klarare och tydligare *af spannmåls-* för hvarje dag som går, blifvit mer och mer öfvertygad om nyttan, *tullar.* ja, rent ut sagdt, nödvändigheten af att förändra vår handelspolitik, (Forts.) d. v. s. vårt tullsystem. En öfvergång till protektionismen skall väl icke hjälpa allt, men något tror jag dock dermed skulle vinnas; och att vinna något är dock alltid en vinst. Derigenom skulle åtminstone i någon mån stäffas den hejdlösa importen från utlandet af så väl spannmål som industriella artiklar, hvilken import nu icke i någon mån rättar sig efter behovet, utan är beroende uteslutande på handelspekulation, äfvensom bildas en inhemsk marknad för våra egna produkter. Dermed vore icke litet vunnet. Vi kunna omöjligen längre uthärda konkurrens med utlandet. Den blir oss allt mer och mer öfvermäktig, och detta ju mer de stora kulturländerna utveckla sin industri och sitt jordbruk. Dessa länders utveckling i afseende å neringarna, synnerligast jordbruket, har också på senare tider fortgått med en raskhet och till en omfattning, hvarom vi vid öfvergången för trettio år sedan till frihandel ej hade någon aning.

Kan det väl för öfrigt ligga någon obillighet uti, att vi protektionister nu påyrka införandet af ett annat tullsystem, då frihandeln varit rådande i 30 år, och dess vänner icke kunnat bestrida det för öfrigt obestriddliga förhållandet, att frihandeln, i stället för att gagna fosterlandet, fört oss i en ställning, som är gränsande till ekonomisk ruin. Jag vädjar till eder, mine herrar, och ber eder behjerta de uttalanden och rop, som höras från alla landsändar, från alla dem, som få betala de största skatterna så väl till staten som till kommunen, nemligen jordbrukarne, och hufvudsakligast de mindre.

Här har blifvit yttradt, att, om dessa tullar nu infördes, vi ändå icke skulle blifva nöjda, utan är efter år komma med nya anspråk. Det var en talare på norrlandsbänken, som yttrade sig sålunda. Men han, som nu fått sin vilja fram i 30 år, som ej kan förneka, att vi under den tiden förts till branten af undergång i ekonomiskt hänseende, han vill dock fortsätta med frihandeln ännu vidare; *han* är icke nöjd ändå. Det har från våra motståndare också yttrats, att vi med öppen blick för följderna ändock vilja genomdrifva protektionismen och derigenom gynna vissa neringar på de andras bekostnad. Detta påstående är oberättigadt, emedan vi öppet uttalat, att vi äro besjälade af den öfvertygelsen, att systemet skall gagna *alla*, jordbrukaren så väl som industriidkaren och icke minst arbetaren, ty ett stadigvarande och någorlunda väl aflönadt arbete är af större betydelse för honom än en eller annan kronas förhöjning i priset på den spannmål, han konsumerar.

Det nämndes också af en talare, att jordvärdet nu vore för högt, och att, om det fölle, jordbruket derigenom skulle komma i en bättre ställning. På åhörareläktaren satt då en person, som rest hit från landsorten endast för att åhöra diskussionen i tullfrågan. Denne man, hvilken är bosatt i en af landets bördigaste provinser, hyllar — det är att märka — frihandelsvänliga principer. Jag sammanträffade med honom efter sammanträdet slut, och han yttrade då till mig, att han af alla de skäl, som från frihandelsvännernas sida anförts, ansåg detta

Ang. införande af spannmåls-tullar.
(Forts.)

vara det olyckligaste. Han sade nemligen, att i hans hemort utbjödes ganska stora possessioner för ett pris, understigande brandförsäkringsvärdet å egendomens åbyggnader, och detta oaktadt der icke funnos flere eller större åbyggnader, än som nödvändigt erfordrades. Jag hoppas, svarade jag, att detta är undantagsförhållanden, och jag önskar tro ännu, att så är. Men hålla vi på, som vi nu göra, så fruktar jag, att det icke dröjer länge, förrän det blir en allmän regel.

Man har äfven sagt, att denna fråga tarfvar utredning. Ja, jag vill icke bestrida, att en sådan kunde vara behöflig, åtminstone för dem, för hvilka synliga fakta icke äro bevis; men vi veta, hvilken lång tid sådana utredningar vanligen kräfva, och här är hjälpen nödvändig genast, för så vidt den icke skall komma för sent. Jag skall be att få anföra ett exempel på, hur lång tid ibland erfordras för åstadkommande af en utredning. Den 14 Maj 1876 afät Riksdagen en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om tillsättande af en komité för utarbetande af förslag till förändrad lagstiftning om utgörande af väghållningsbesväret på landet. Den 30 November samma år hade komitén sitt första sammanträde, och aflämnade slutligen sitt förslag i ämnet till Kongl. Maj:t den 14 December 1880. Vi skrifu nu 1886, och ännu är icke denna utredning, efter hvad jag kan finna, fullständig, då ännu icke något förslag blifvit af Kongl. Maj:t förelagdt Riksdagen, oaktadt Riksdagen väntat på detsamma år från år.

I afseende på arbetarne nämnde jag nyss, att jag icke tror, att deras ställning blir sämre, äfven om spannmålsprisen skulle något stiga. Man kan icke beräkna, att en arbetarefamilj, äfven med flera barn, förbrukar ärligen mer än en 6 à 7 tunnor spannmål. Men äfven om nu arbetarens ärliga lefnadskostnader skulle stegras 15 eller 20 kronor genom förhöjdt spannmålspris — hvilken prisförhöjning dock ej är en gifven följd af den föreslagna förändringen i vårt tullsystem och allraminst är det hufvudsakliga ändamålet dermed — så frågar jag likväl: beröres han mera deraf, än om han saknar arbete?!

Man har talat om, att landtmannapartiets sammanhållning skulle komma att rubbas genom detta systems antagande. Landtmannapartiet har för många viktiga uppgifter, för hvilkas lösning det ständigt måste enigt samverka, för att dess sammanhållning skulle kunna rubbas derigenom, att en del af dess medlemmar uttalar sig för skydd mot utländsk konkurrens af sin egen näring.

Här kunde vara mycket mera att yttra i denna sak, men jag tror, att man, sedan debatten i frågan så länge pågått, vinner Kammararens sympatier genom att yttra sig kort. På grund häraf och med åberopande af de skäl, som förut i denna fråga i skyddsvänlig riktning framstälts, inskränker jag mig, Herr Talman, till att yrka bifall till Utskottets utlåtande.

Herr Anderson i Skeenda: Jag skall icke inlåta mig i några detaljer af frågan. Här är nemligen redan förut så mycket taladt i dag, att detta icke torde vara nödigt. Jag inskränker mig därför till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Gust. Ericsson i Stockholm: Denna fråga har blifvit så

grundligt debatterad, att något tillägg icke vidare kan behöfvas, men jag anhåller dock att få upptaga Kammaren för några få ögonblick.

Man har beskylt frihandelsvännerna för, att de tillstått hela detta onda genom såsom en talare på venersborgsbänken kallade frihandelsvrövl, men efter hvad jag funnit, är förhållandet motsatt. Det är protektionisterna som under årtal fört krig och predikat krig mot andra samhällsklasser och som derigenom åtminstone till en del åstadkommit den osäkerhet i affärer, som nu är rådande. De hafva talat om och visat sig så måna om att föra arbetarnes talan, att det är riktigt rörande att höra dem i arbetarens och fosterlandets namn tala om att lägga skatt på mjöl för bröd, gröt och pannkaka, det vill säga beskatta det nödvändigaste för lifvets uppehälle. Det fans en tid, då man begagnade tortyrredskap och brände människor på bål för att i religionens och fosterlandets namn rädda fäderneslandet. Nu vill man i arbetarnes och fosterlandets namn lägga tullar på lifsförnödenheter, tullar, som icke utan skäl blifvit kallade svälttullar. Men om de som tala i arbetarnes namn ville taga reda på och lyssna till hvad arbetarne sjelfva tänka och önska! I närvarande stund kan väl ingen vara okunnig om de meningar och åsigter, som på mötena gjort sig gällande från Ystad till Haparanda just bland arbetareskarorna sjelfva, och jag hemställer till herrar arbetsgifvare, som skrutit öfver, att ni varit arbetsgifvare i 40 och 35 år, om ställningen verkligen är så dålig som ni velat låta påskina, då ni kunnat hålla eder uppe så länge på det sluttande planet. Och hvad skola ni svara edra arbetare, när de komma under fund med, att ni ökat deras lefnadskostnader med 25 à 30 procent för att sjelfva vinna en verklig eller inbillad fördel, och när arbetarne vilja hafva en lika förhöjning i sin aflöning och ni neka att gifva den och förmena, att konjunkturerna icke medgifva det; skall det då icke må hända tillvitas eder, att ni blott tänkt på edra egna fördelar, och detta på andras bekostnad och skada?

En talare på stockholmslänsbänken, Herr Boström, anförde, att han mindes, när mjölpundet kostade 3 kronor 50 öre, och då var det godt om arbete. Ja, det minnes jag också, men då var det en sådan omsättning på arbete trots det, att skyddstullar icke funnos på spannmål och mjöl. Det var den fria täflan, den fria konkurrensen, som drifvit upp arbetsprisen äfvensom på allting annat, egendomar icke undantagna, och om köpare af dessa betalat för mycket för dem, så böra väl icke andra lida för deras oförsigtiga affärer.

Då jag talade om dessa arbetarnes resolutioner på mötena, der de uttalat sitt missnöje med skyddstullar på lifsförnödenheter, skall man helt visst beskylla mig för att föra socialistiskt tal inom Kammaren, men jag vill då bedja att få erinra, att jag är lika stor hatare af denna lära som af den protektionistiska, för så vidt den rör dessa tullar på lifsförnödenheter, och i detta afseende finner jag, att de stå hvarandra så nära som möjligt, de vilja beskatta andra samhällsklasser och utmåla och klandra det bestående, och häruti äro de båda lika. Har icke ställningen för 17 à 18 år sedan varit lika förtviflad som nu? Dermed vill jag icke säga, att icke ställningen är bekymmersam nog. Såg man icke under åren 1867 och 1868 arbetaren vandra land och rike omkring, utan att kunna få något arbete, men icke hörde man

*Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

då någon säga: vi skola pålägga spannmålstull för att fördyra brödet; ty man ansåg icke, att detta kunde vara en hjälp. Kommo icke bättre tider 1871, 1872, 1873 och 1874, och det var just under dessa klangår, som mjölet, såsom Herr Boström uppgaf, kostade 3 kronor 50 öre pundet. Dertill voro dock icke skyddstullarne orsaken, utan det var andra omständigheter, såsom jag förut nämnt. Vi minnas alla mycket väl huru vi äfven 1878 och 1879 åter fingo svåra tider. De förut nämnda goda åren hade så väl frihandlare som protektionister användt illa, och då de dåliga åren kommo, började de senare äfven klaga och klaga mycket, och orsak dertill fans då i mycket större grad än nu. Då måste Riksdagen tillgripa sådana utvägar som tilläggsbevillningen och höja tullen på kaffe, socker och många andra varor. Kan man påstå att tiderna nu äro sämre, då statskassan har öfverskott och statens finanser medgifva skattelindringar i stället för skatteförhöjningar?

Tvenne talare på ölandsbänken hafva påstått, att det var i stadsbefolkningens intresse, som de ville hafva tull på spannmål. Men jag tror detta mycket litet, ty jag börjar på att tvifla på allt, som kommer från detta håll; sedan jag en gång blifvit sviken på en persons löften, vill jag icke mycket tro på hvad han säger. Från denna bänk har årligen talats om rättvisa och billighet samt nödvändigheten af skatternas jemnare fördelning. Vill man nu påstå, att genom denna spannmålsskatt en rättvis och jemnare fördelning skulle ske på det sätt, som nu af Bevillnings-Utskottet föreslagits? För min del anser jag det vore den största orättvisa, som Riksdagen någonsin kunde komma att begå; men jag gratulerar dessa herrar till den hjälp, som landtbruket häraf skall få.

Herrar Granlund, Vallberg och Sandwall m. fl. hafva talat om landets och jordbrukets betryck, och de skola väl icke glömma detta då, för den händelse Bevillnings-Utskottets förslag nu faller, när Herr Olof Jonssons motion om grundskatternas afskrifning förekommer till behandling i Kammaren. Då kunna de visa, om de vilja vara med om hjälp åt landtbruket, då det på samma gång blir en hjälp, som träffar alla, till och med Norrland. Men den hjälp, som nu förordas, skulle endast komma ett fåtal till del, och den skulle i synnerhet komma de stora jordbrukarne till godo.

På dessa grunder ber jag få yrka afslag på Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Svartliug: Samma orsaker, som vid senaste riksdagen föranledde mig att yrka åsättande af införseltull på spannmål, kvarstå ännu lika kraftiga, ja till och med ännu kraftigare. Det har nemligen visat sig, att jordbruksnäringens ställning under den sedan dess förgångna tiden allt mer försämrats, hufvudsakligen i följd af den tryckande konkurrensen med andra länders under gynsamare förhållanden alstrade och följaktligen till lägre pris säljbara produkter. Nu är det dock en af erfarenheten bestyrkt sanning, att i länder, der såsom hos oss den jordbrukande befolkningen är den talrikaste, alla andra näringars väl eller ve ytterst beror af jordbrukets ställning. Är denna dålig, så lida alla andra, är den god, hafva äfven andra det bra. Under sådana förhållanden synes det mig, som borde den önskan

vara gemensam hos oss alla att söka så kraftigt som möjligt bidra ^{Ang. införande} till lindring af landtmännens betryck, och bland därför till buds stå- ^{af spanmäls-} ende medel ser jag ett ganska värdefullt sådant i att bereda landet skydd mot en öfvermäktig utländsk konkurrens. Nu vet jag väl, att ordet *skydd* är för många mycket obehagligt att höra. Men jag tror, att ingen har något att invända emot att vi söka skydd i landets försvar för intrång på vårt statsområde, och lika litet bör någon hafva något emot, att vi söka skydda vårt ekonomiska oberoende, utan hvilket den politiska sjelfständigheten icke låter tänka sig.

Den ärade talaren, som närmast före mig hade ordet, tycktes tro sig ega privilegium exclusivum på att föra arbetarnes talan och vara den ende här i Kammarerna, som ömmade för deras väl. Då jag har äran att vara representant för ett samhälle, der arbetarebefolkningen är ytterst talrik, tror jag äfven mig vara berättigad att föra arbetarnes talan, och jag kan tryggt försäkra, att, ehuru jag ömmar för arbetarne lika mycket som någon, jag ändock kommer att rösta alldeles emot den ärade talaren på stockholmsbänken, och det i full känsla af det ansvar mitt votum innebär. Jag röstar så därför, att jag anser skyddet vara till arbetarnes verkliga gagn. Hans Excellens Statsministern förklarade i går, att de flesta andra länder, som infört tullskyddssystemet, gjort detta hufvudsakligen af så godt som uteslutande statsfinansiella skäl. Det må nu vara möjligt, att så är, men hvad Tyskland angår, så hade jag tillfälle att för någon tid sedan tala med en person, som till och med står öfver Hans Excellens, och hvilken förklarade, att i Tyskland icke ens till hufvudsaklig del statsfinansiella skäl gifvit anledning till tullskyddssystemets införande, utan att orsaken till de senaste tullförhöjningarne varit önskan att bereda skydd åt landets näringar. Härmed må för öfrigt förhålla sig huru som helst; ett faktum är likväl, att de flesta länder återgått till skyddstullar, och jag vågar fråga: Är det väl möjligt för vårt land att fortfarande gå sin egen väg? Jag tror det icke. Det är väl möjligt, att denna fråga nu faller. Jag ser deri ej någon skada, utan vore det må hända till gagn. Ty mycket elände förestår i min tanke ännu, och om protektionisterna nu segrade, skulle de må hända få uppbära ansvaret för detta elände. Men frågan är af beskaffenhet att genom omständigheternas makt åter och åter drifvas fram, till dess den förr eller senare går igenom. En ärad talare från Halland förklarade, att bland andra skäl, hvarför han ämnade rösta emot spanmälstullar, var det, att vi hade så låga tullar på en del lyxartiklar, och han nämnde särskildt artikeln champagne. Jag beklagar att så är förhållandet, men jag ber tillika få fästa uppmärksamheten på, att detta alldeles icke är protektionisternes fel, utan att just herrar frihandlare bära ensamt skulden därför. Man har sagt, att protektionisterna, då de återopade andra länders import- och exportförhållanden såsom efterföljansvärda exempel, icke kunde uppvisa resultatet af dessa länders förändrade tullpolitik. Ett sådant påstående förundrar mig verkligen, och det så mycket mera, som det härflyter från sjelfva presidenten i Kommerskollegium. Uttrycket återfinnes nemligen i hans reservation. Vi hafva nemligen haft tillfälle att taga kännedom om resultaten af de förändringar, som Tyskland 1879 företog i sin tulltaxa, och jag

(Forts.)

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

ber att få framlägga några siffror ur denna erfarenhet. Under femårsperioden näst före det år, under hvilket tullreformen der genomfördes, eller tiden 1875—1879, uppgick Tysklands import till belopp af 19,017,000,000 riksmark. Exportvärdet under samma tid utgjorde 13,633,000,000 riksmark. Således öfversteg importen exporten under denna tid med icke mindre än 5,344,000,000 riksmark. Sedan skyddstullssystemet blifvit genomfördt, utgjorde åren 1880—1884 sammanlagda värdet af exporten 15,681,000,000 riksmark och af importen 15,446,000,000 riksmark. Exporten öfversteg således dessa år importen med 235 millioner riksmark. Tysklands handelsbalans har sålunda så orimligt förbättrats, att den differerar med icke mindre än 5 milliarder riksmark till förmån för Tyskland. Jag anser för min del ett sådant resultat synnerligen lysande samt finner, att de principer, genom hvilka ett sådant åstadkommits, mana till efterföljd. På dessa grunder yrkar jag, Herr Talman, bifall till Utskottets förslag.

Herr Wagenius: Vid afgörande af nu föreliggande fråga får man först riktigt lära känna, huru svårt det är att kunna lösa den-samma.

Å ena sidan har man frihandelsteorierna och å den andra protektionisterna med sina yrkanden. För min del tror jag, att man, för att kunna lösa denna fråga och komma till något så när klarhet med den ställning, som man vill och bör intaga, bör se på, huru det för närvarande förhåller sig med hela vårt näringslif, så väl jordbruket som alla andra näringar. Ett faktum är, mine herrar, att alla näringar lida betryck och jordbruket i lika mån med de andra, och ännu åtminstone synes icke någon förbättring vilja inträda i detta tillstånd, utan det till och med hotar att blifva värre. Hvad särskildt jordbruket beträffar och dess framtid i vårt land, så böra vi komma i häg, att hvad som nu trycker så olidligt, är det låga priset på jordbruksalstren, till följd af det stora tillflödet från andra verdensdelar, försorsakadt genom den totala revolution i afseende på samfärdseln så väl till lands som sjös. Just därför synes mig trycket på jordbruket icke på länge hafva att vänta någon förändring, utan snarare har man anledning befara, att priset på jordbruksalster icke ännu skall upphöra att falla. Under sådana förhållanden må man med skäl göra sig den frågan, huru skall det gå med vår modernäring, då det går på detta sätt? Hvilken skall dess lott slutligen blifva? Detta är en fråga, som är vigtig och ödesdiger nog, ty den innebär i sig ett svar rörande framtiden.

Man säger om engelsmannen, att han kan tåla allt utom 2 % i ränta, men jag vågar påstå, att våra jordbrukare hafva fått tåla mycket och tåla allt, men de tåla icke att gå utför längre på sådant sätt de nu gjort. Då fruktar jag, att vårt land kommer att blifva ett öde land, och att den icke är en otänkbar orimlighet, denna Jules Vernes fantasi, huru det skall se ut här i Norden om tusen år. Jag vet väl, att denna fråga är särskildt svår för den, som representerar någon del af Norrland. Den är så mycket svårare för honom under detta år, som Norrland under det föregående året lidit af en nästan total missväxt. Såge jag särskildt på hvad för närvarande ligger framför mig, så kunde jag icke annat än säga: förskona oss från tull på lifsmedel

under en sådan tid som den närvarande, då icke ens det vanliga qvan-*Ang. införande af spanmåls-*
 tum af födoämnen kunnat frambringas inom Norrlands landamären. *tullar.*
 Ja, ser man endast på närvarande tid, så kan man icke komma till
 annat resultat. Men jag måste erkänna, att ehuru jordbruket för när-
 varande står lågt i Norrland, så är det likväl äfven der landets huf-
 vudnäring. Den näring, som för närvarande lägger beslag på men-
 niskornas uppmärksamhet och tager deras krafter i anspråk, är skogs-
 afverkningen, men denna är endast tillfällig. Om en tid af 15 à 20
 år skall denna rika inkomstkälla, som Norrland hittills haft, i betydlig
 mån reduceras, och i samma mån som detta sker, skall Norrlands all-
 moge allt mera uteslutande hänvisas att föda och nära sig af sin jord.
 Ser man sålunda på landets icke blott närvarande förhållanden och
 kraf, utan på dess framtid, kan jag icke finna annat än att jordbruket
 och de frågor, som röra jordbruket, äro för Norrland lika viktiga och
 behjertansvärda, som dessa frågor äro för dem, som bo sydligare i vårt
 land. Från den synpunkten betraktar jag saken och måste således,
 då jag icke för närvarande hört eller sett något annat förslag fram-
 ställas till uppbjelpande af vår betryckta modernäring, instämma i
 Utskottets förslag om tullskydd för landbruksprodukter. Men när jag
 gifver till känna detta, får jag också på samma gång säga, att jag
 ingalunda varit eller är blind för den invändningen, som med mycket
 skäl blifvit gjord mot införande af skyddstullar, den invändningen, som
 säger: genom sådana fördyras den fattiges bröd. Det är sant. Man
 kan möjligen i någon mån hafva att befara det. Jag kan åtminstone
 icke neka till, att det skulle, åtminstone i början, till någon del blifva
 händelsen. Men när jag erkänner, att jag har ögon och blick för
 detta, vill jag också för min del frisäga mig från den beskyllning, som
 här flera gånger framkastats mot dem, som vilja skydd för jordbruket,
 att de skulle vara hjertlösa mot den fattige arbetaren. Kan hända att
 litet hvar af herrarne veta, att jag vid riksdagens början inlemnade
 en motion med förslag om, huru man skulle använda de inkomster,
 som skulle komma att tillflyta statskassan, i fall tull å jordbruksproduk-
 ter blefve införd. Jag föreslog der vördsamt Riksdagen, att denna
 behållning skulle användas till en fond, ur hvilken sedan skulle kunna
 beredas möjlighet att gifva understöd åt arbetare och andra fattiga
 vid olycksfall och på deras älderdom. Jag vet naturligtvis icke, hvilket
 öde min motion får; det ligger i gudarnes knän. Men jag får säga,
 att jag skulle anse det som nästan en vinst för arbetarne, om det
 blefve tull på jordbruksprodukter, och dessa tullmedel användes för
 detta ändamål. Jag säger, att jag skulle anse det som en vinst, ty i
 våra trakter har arbetaren mycket god arbetsförtjenst. Under vinter-
 tiden förtjenar arbetaren der 2 à 2:50 kronor om dagen — han gör
 det, jag ljuger icke — och det är klart, att då han får handskas med
 dessa penningar sjelf, följden vanligtvis blir den, att han i alla fall
 sluddrar bort och förstör sin rikliga förtjenst. När flottningen är slut
 på varen, är också vanligtvis arbetarens hela förtjenst både under vin-
 tern och flottningstiden gången sin kos. Om han i stället skulle få
 betala några öre mera för ett pund mjöl eller andra lifsförnödenheter,
 men dessa penningar i stället af staten omhändertoges för att användas

Ang. införandet till hans eget bästa, då han bäst behöfde dem, så tror jag, att det för arbetaren sjelf vore en ren vinst.

af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Det har af ett par talare här under diskussionen dessa dagar blifvit sagdt, att det icke vore underligt, om presterna allesammans öfver en bank vore eniga med protektionisterna, emedan tull på spanmål skulle tillskynda presterna en så stor tillökning i deras inkomster. Mine herrar, den tillökningen blir mycket liten och skulle komma att växa mycket sakta. Den skulle kunna blifva ett eller par öre på kubikfoten första året och sedan kanske ett eller annat öre till, men sedan stanna dervid. För min del får jag säga, att jag säger ifrån mig all delaktighet i sådana beräkningar. Jag har aldrig, när jag haft att handla som offentlig person eller haft ett offentligt uppdrag att utföra, tagit hänsyn till hvad som legat i mitt enskilda intresse. Jag aktar ett uppdrag för högt att vilja draga ned det i sådan smuts, och jag tror, att mina embetsbröder i denna Kammare äro lika skuldlösa i dylika låga beräkningar som jag.

Jag slutar, Herr Talman, med att tillkännagifva, att jag kommer att rösta för bifall till Utskottets förslag.

Herr Thomasson: Jag kunde för att angifva min ståndpunkt hafva nöjt mig med att, sasom jag redan gjort, instämma med de talare, som yttrat sig mot Utskottets betänkande, om icke också jag fått mottaga en petition, som jag anser det vara min pligt att bringa till Kammarens kännedom. I Lund har nemligen hållits ett möte för att behandla frågan om skyddstullar i allmänhet och speciellt tullen å spanmål. Mötet var särdeles talrikt besökt, alla samhällsklasser voro der representerade, äfven universitetslärare voro närvarande, dock utgjordes mötet till största delen af arbetare. Detta möte beslöt enhälligt att uttala sitt ogillande af och protestera emot dessa spanmålstullar. Såsom jag antydt, delar jag denna uppfattning och kommer att rösta *mot* Utskottets förslag; men jag gör det icke med lätt hjerta. Jag har aldrig känt mitt ansvar såsom representant så tungt som i detta ögonblick, och jag skulle skatta mig lycklig, om jag med min röst hade kunnat bidra till ett beslut, som så många aktade, erfarna och sakkunniga män ansett skola bringa lindring åt vårt hårdt betryckta jordbruk. Men jag kan icke, Herr Talman, taga på mig ansvaret att bereda en lindring åt våra landtbrukare, som skulle vinnas genom uppoffringar från andra samhällsklasser och på bekostnad af öfriga näringar, utaf hvilka flera sucka under ett icke mindre svårt betryck än det, med hvilket landtbrukarne hafva att kämpa, och som ingalunda äro i stånd att derjemte bära den nu föreslagna bröds-katten, en skatt, som skulle blifva desto mera olidlig och förhatlig, som orättfärdigheten deraf är genomskinlig och i ögonen fallande.

Jag anhåller om afslag å Utskottets hemställan.

Herr Sven Nilsson: Herr Talman! Mine herrar! Jag är icke lika lycklig som en del af Kammarens ledamöter förklarar sig vara, då jag icke från mina valmän har erhållit någon petition för att inverka på mitt beslut i denna fråga, och jag vet icke heller, om jag skulle kunnat kalla det lyckligt eller icke, om så varit fallet. Men

jag föreställer mig, att mina valmän hafva den uppfattningen, att denna stora och i samhället djupt ingripande fråga icke är för dem tillräckligt utredd, att de ansett sig böra yttra sin mening; och jag tror således, om så är fallet, att de hafva gjort rättast uti att icke yttra sig uti en fråga, som icke för dem föreligger uti ett fullständigt utredt och klart skick. Jag är också viss derpå, att då de icke till mig aflemnat någon petition, veta de nog, att jag icke kommer att afgifva min röst för något förslag, som jag skulle misstänka vara skadligt för dem. Jag kan således i denna fråga handla helt och hållet själfständigt, hvilket alltid varit mitt sätt under behandlingen af de frågor, som i riksdagens förekommit och i hvilkas afgörande jag deltagit.

Jag vill icke klandra hvarken motionärerne eller Bevillnings-Utskottet för de förslag, som i denna viktiga fråga nu föreligga till Riksdagens afgörande. Jag kan icke göra det, därför att ställningen i vårt land verkligen är sådan, att något måste göras för att upphjelpa densamma, och det är således icke underligt, att vi nu hafva en sådan fråga före. Jag har för min del mycket väl kunnat inse, att, då man för de mindre jordbrukarne framhåller denna sak, så hafva de föreställt sig, att det är den utländska spannmålen, som inkräktar på prisen å den inhemska varan, som är roten och upphofvet till den betryckta ställningen i landet, och att det således är den enda räddningsplankan för jordbruket att få bort densamma. Men det är också endast denna sida af saken, som för dem blifvit framhållen och belyst af protetektionistiska agitatorer, den andra sidan, påstår jag, har för dem icke blifvit fullt utredd. Frågan har icke allenast ekonomiska sidor, den har äfven både politiska och sociala sidor. Jag tror därför, att, innan vi fatta beslut öfver hvilket steg vi skola taga för att afhjelpa den betryckta ställningen i landet, så bör en fullständig utredning förefinnas om ett sådant förslag, som det föreliggande, i sådant fall skadar eller gagnar oss. Det är därför, som jag för min del icke kan biträda Bevillnings-Utskottets nu föreliggande förslag.

Det har under dessa öfverläggningar förekommit någonting ytterst märkvärdigt, som jag vill fästa uppmärksamheten på. Det är nemligen icke mera än tre år sedan, nemligen år 1883, då Sveriges allmoge stod nära målet för sina önsknings och sina sträfvanden, hvilket ända sedan 1809 har varit och fortfarande är för dem en lifsfråga, jag menar afskrifning af grundskatterna och indelningsverket. Då uppträdde den man, som nu är chef för protektionismen i denna Kammare, och räckte oss den omilda handen. Ja, mine herrar, han gick så långt i förakt emot oss bönder då, att han till och med indirekt uttalade, att vi borde skämmas för att emottaga den ifrågasatta skatteafskrifningen. Han yttrade då: »jag skäms för att taga emot en sådan skänk». Huru kommer det sig nu, att han räcker en så vänlig hand emot oss? Mången i denna Kammare har velat tyda det så, att de stora jordbrukarne skulle hafva fördel framför de små jordbrukarne af dessa tullar. Jag vill för min del icke yttra mig härom; någon sanning ligger dock i ett sådant yttrande, men den ärade talaren har själf sagt orsaken, hvarför han kommer oss emot nu, då han upplyste Kammaren om, att spanmålstullar hjälpa oss icke. Mine herrar, det är under sådana förhållanden icke underligt, att den ädle grefven nu har blifvit

*Ang. införande
af spanmåls-
tullar.*
(Forts.)

Ang. införandesä
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

öm om oss. En annan antydning har äfven af samme ärade medlem af Kammaren blifvit gjord, nemligen om vi få tullar på spanmål, komma skatteafskrifningarna att undanskjutas. Jag tror, att han har rätt i båda dessa afseenden, och jag kan då icke heller undra på, att han nu räcker oss den vänliga handen, då den icke hjälper, utan snarare skadar oss. Jag skulle be den ärade talaren likasom dem, hvilka stå på samma sida som han i afseende på skattefrågan, att gömma deras välvilja emot oss, tills den dag kommer, då det blir å nyo fråga om att afskrifva de orättvisa bördorna, grundskatter och indelningsverket, som sedan gammalt vidlåda och hårdt trycka den svenska jorden. Då äro de välkomna, men må den då framför allt vara upprigtig, och då skola de också upprigtigt helsas och tackas af Sveriges allmoge. Det är enligt mitt förmenande det enda ofelbara medel, som kan hjälpa våra jordbruksnärningar, hvilka i beskattningshänseende böra vara likställda med alla andra närningar i landet. Det finnes likväl en utväg till, och det är att göra kapitalet billigt så väl för jordbruks- som för andra näringar och sätta räntan i vårt land i jembredd med densamma i öfriga länder, så att icke våra jordbrukare och industriidkare arbeta med kapital, för hvilka de få betala dubbelt så hög ränta som andra länder. På dessa två vägar skall man finna botemedlen för landets betryckta ställning mycket säkrare än på den väg, man nu vill anvisa oss, och vi hafva ju redan här hört, att hjälp icke skall finnas på den vägen. Representanten på elfsborgsbänken har i detta afseende tillagt, att det är endast mod, hopp och förtröstan han bjuder oss på. Men, mine herrar, sådana fraser kunna vi ej vara belåtna med. Att den nu betryckta ställningen i landet äfven på andra vägar än de af mig angifna kan afhjelpas, hafva vi i vårt land redan åtskilliga exempel på. För att nu ej tala om den betryckta ställning, hvori våra näringar befunno sig under de tider, då spanmålstullar i landet existerade, vill jag i detta afseende fästa Kammarens uppmärksamhet på den bekymmersamma ställningen i landet, som förefans i början på den bekymmersamma ställningen i landet, som förefans i början på 1860, jag tror 1863 och 1864, då vi hade lika låga pris som nu på spanmål. Då voro nemligen prisen i min ort på råg 10 à 11 kronor, på korn 8 à 9 kronor och på hafre 5 à 6 kronor, allt pr tunna. Man klagade allmänt då på samma sätt som nu och yrkade på skyddstullar, hvilket äfven då skulle utgöra räddningsplankan för näringslivet; men det blef icke några tullar af då, och ett par år derefter voro spanmålsprisen det oaktadt uppe i ett medelvärde, till och med mycket högre. Det är således icke osannolikt, att det kan gå på samma sätt nu, och man kan deraf sluta, att man ej har någon säker garanti för att ställningen i landet blir bättre genom ett tullskyddssystem.

Konsequensen af tullskyddssystemet är, att man satte en kinesisk mur kring vårt land. Ingen vara skulle få föras ut och ingen vara få föras in. Jag medgifver, att dessa konsekvensers ytterlighet icke finnes i det föreliggande förslaget, men det kan dock leda derhän, om det skall fortsättas. Man antager således, att vi blott få använda den spanmål vi sjelfva producera inom landet. Vi skola således icke använda något annat till föda än det, vi sjelfva kunna producera, hvarken till oss sjelfva eller för våra djur. Endast våra egna produkter få användas inom landet. Vi skola vara svenskar, men jag frågar: skola

prisen på spannmål blifva högre derigenom? Ja, i vissa fall; om vi få missväxt eller mindre goda skördar i landet några år, då skall det otvifvelaktigt blifva hunger och dyr tid, ty då är uppenbart, att prisen på spannmål skola stiga mycket högt, men om vi få skördar öfver medelmåttan och således producera mer än vi konsumera under en del år, så vågar jag påstå, att ett sådant skydd skulle icke hjälpa oss, utan tvärt om mycket skada, ty prisen på spannmål skulle då blifva ännu lägre. Det är enligt Bevillnings-Utskottets betänkande åtföljande tabeller visadt, att vi i allmänhet producera ej obetydligt mera spannmål än vi konsumera, och i hvilken mån skulle vi under sådana förhållanden förtjena på tullen?

Här har skrifvits och talats mycket om, att då alla andra länder omgärda sig med tullar, så måste äfven vi följa med. Om detta har något skäl för sig, så frågar jag: kan då icke England gå samma väg? Om vi sätta tull på sådana varor, som af detta land exporteras hit, kan då icke England också sätta tull på sådana varor, som dit exporteras härifrån? Man har svarat: detta gör icke England. Jag vet icke, hvarför icke det ena påståendet kan vara lika godt som det andra. Är det nödigt för det ena landet, så är det väl äfven så för det andra. Det nu föreliggande förslaget föranleder visserligen icke till något sådant. Men om detta antages, förefinnes väl icke det ringaste tvifvel, att icke tull jemväl vid denna riksdag kommer att åsättas på sådana varor, som England exporterar hit. Om då England sätter tull på hafre, smör och gödboskap, då frågar jag: hvar skola vi jordbrukare då finna afsättning för våra produkter? Ja, har man svarat, vi hafva då en trumf på hand. Vi skola då sätta tull på deras stenkol. Mine herrar, att göra stenkolen dyra för oss, den konsten behöfva vi icke lära England, ty det finnes något som kallas exporttullar, som kan hafva en sådan verkan. Men tull på stenkol i vårt land hör ju till systemet. Dyr bröd, som den fattige skall lefva af, dyrt bränsle, som han skall värma sin stuga med. Och dessutom, huru skulle våra fabriksidkare finna sig med tullskydd på stenkol? Jag fruktar, de lika litet sträfva derefter, som arbetaren sträfvar efter tull på bröd. Man kan alltså med det föreliggande förslaget för så väl jordbrukaren som för arbetaren göra den sista villan värre än den första, och om någonsin en utredning är nödig, så är den det visst i detta fall.

Mången tror helt visst nu med anledning af hvad jag yttrat, att jag är en ifrig frihandlare, men jag får upprigtigt säga, att så ej är förhållandet. Jag skulle kunna vara med om spannmålstullar, ja, jag kan möjligen till och med vara med om ett förslag, sådant som det föreliggande, om jag hade en fullständig utredning, som tydligt ådagalade, att det ej komme att skada vår jordbruksnäring; men nu kan jag det icke, då sådan utredning saknas. Jag har också vid ett föregående tillfälle talat och röstat för tullskydd på mais, och jag skulle nu kunna gå ännu något längre, blott vi ej deraf föranledas att sätta tullar på varor emot sådana länder, som lemna oss fri utförsel för våra varor, men Bevillnings-Utskottet har föreslagit, att man skall svälja tullskydd å spannmål i en enda klump, och därför tror jag också, att hela detta förslag faller, och jag skall icke sörja deröfver, emedan jag tror, att den regering vi hafva, och som står oss, jordbrukare, så

*Ang. införande
af spannmåls-
tullar.*
(Forts.)

Ang. införendena, icke skall underlåta att snart komma med frågan i ett fullständigt utredt skick, då man ej har att befara att taga ett steg, som går i en riktning, som snarare skadar än gagnar oss.

(Forts.)

Min ställning till den föreliggande frågan är för närvarande sådan, att jag skulle yrkat på återremiss af det föreliggande betänkandet, för att få ett uppslag i saken i den riktning Hans Excellens Herr Statsministern åsyftade, derest icke Första Kammaren redan hade afslagit den föredragna punkten. Jag tror det enda rätta för närvarande är att försöka införendet af differentialtullar. Jag anser äfven att, om än det föreliggande förslaget faller, vi ännu hafva denna utväg öppen, då vi till och med från regeringens sida hört talas om behovet af en utredning i detta syfte, och då vi ju längre fram få att behandla en motion om tullskydd af detta slag, hvilken blifvit väckt inom Första Kammaren af Herr L. O. Smith. Jag tror således icke, att denna utväg — som synes mig vara den klokaste — afklippes genom att Riksdagen beslutar ett afslag å denna fråga, och jag skall därför gerna rösta för en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om en utredning, när den frågan förekommer från Bevillnings-Utskottet. Men om en sådan utredning af Riksdagen beslutas, önskade jag derjemte, att på samma gång utredning måtte göras, om jordbruket får någon nytta af en sådan spanmålstull, som nu är föreslagen, samt huruvida icke afskaffande af grundskatter och indelningsverket och åstadkommande af billigare ränta för våra näringar i allmänhet skulle vara ett bote-medel, som ännu kraftigare skulle verka till jordbrukets så väl som alla näringars förbättring än ett tullskydd. Men nu säger man, att om man skrifer till regeringen, kommer frågan att ligga der under många år. Om sådant befaras, kunde vi ju anhålla, att regeringen till nästa Riksdag framkommer med utredning och förslag i frågan, och då lärer regeringen icke underlåta att göra det.

Det skulle synas mycket underligt, om denna Kammare, i frågans nu outhärliga skick, emot regeringen och Första Kammaren samt emot en stor folkopinion röstade för spanmålstull. Jag tror icke det kommer att hända nu; men om så sker, vill åtminstone jag icke med min röst hafva bidragit dertill eller bära ansvaret för följderna deraf.

Då vi nu, så vidt jag kunnat finna, hafva en regering, som visat sig vilja gå allmogens önsknings till mötes, och hvilken regering från sin plats i Kammaren förklarar sig icke hafva något emot att taga frågan om hand för att åstadkomma en önskvärd utredning i det syfte, regeringen uttalat, kan jag icke utfinna någon bättre utväg än lägga frågan i denna regerings hand. Jag har visserligen hört en talare på östgötabänken anvisa den väg, regeringen borde gå, men jag hoppas den talaren icke har många meningsvänner i detta afseende, utom möjligen de så kallade Rundbäckarne. Jag behöfver väl icke säga Kammaren, att jag för min del icke skall blifva dem behjelpig i detta syfte, och jag tror icke heller, att regeringen bör fästa stort afseende vid det fälda yttrandet.

Jag har intet yrkande att framställa, men af hvad jag anført torde Kammaren lätt kunna finna, huru jag kommer att rösta.

Herr *Folke Andersson* instämde med Herr *Sven Nilsson*.

Herr Andersson i Malmö yttrade: Då denna fråga så ofta och så grundligt skärskådats från alla sidor, skall jag söka akta mig för att upprepa hvad som af andra blifvit sagdt. Jag vill på hufvudsakligen de skäl, som anförts i Herr Bennichs reservation, yrka afslag på Bevillnings-Utskottets hemställan. Men på samma gång ber jag få framhålla en sak, som visserligen af ett par talare förut påpekats, men som i min tanke icke kan nog allvarligt och för ofta framhållas.

Jag är ingen synnerlig vän utaf import af sådana utländska artiklar, som vi sjelfva kunna producera för våra behof, men jag önskar vi kunde importera en nödvändighetsartikel, som vi hafva för litet af, nemligen sparsamhet och enkelhet i lefnadsvanor.

Då jag är boende nära Danmark, känner jag ganska noga till danska befolkningens lefnadsförhållanden, och jag har funnit våra danska grannar i nämnda hänseende stå långt framför oss. Så lärer ock vara förhållandet med den franske arbetaren, som, om han för-tjenar 3 francs om dagen, icke lär underlåta att lemna 1 francs deraf till sparkassan för kommande dagars behof. Jag tror detta vore något för Sveriges befolkning att taga fasta på. Om man mera allmänt här gick till väga på samma sätt, skulle man ej emotse ålderdomen med en sådan misströstan eller stå så redlös och handfallen, då arbete för en tid saknades.

Man har mycket ofta — och icke minst under denna debatt — både inom och utom riksdagen strängt framhållit arbetarens rättigheter; men man har nästan glömt att framhålla hans skyldigheter.

Jag var för några dagar sedan här i Stockholm på ett möte å Börsen, hvilket möte antagligen var besökt af närmare 2000 personer, och der de föreslagna spannmålstullarne skulle diskuteras. Der framhölls med sträng skärpa huru illa man behandlade och förtryckte arbetaren samt hvilka stora skyldigheter man lade på honom, och herrar protektionister blefvo ordentligt påpelsade. Tullmotionerna voro ej väckta för att gagna fosterlandet, utan *endast* och *allenast* för att rikta de större godsegarne och arbetsgifvarne, påstod man, och detta på arbetarnes bekostnad. Att döma af diskussionen tycktes mötet mera vara afsedt för att kunna få framhålla huru få rättigheter man hade, än att protestera emot spannmålstullarne. Af alla de anföranden jag var i tillfälle att der få höra, framgick, att man ansåg arbetsgifvaren som sin största fiende, och han nämndes ofta med hän och förakt. Totalintrycket var, att striden emellan kapital och arbete redan var i full gång.

Jag hade god lust att gifva dessa upphetsade talare en vink om, att menniskan äfven har skyldigheter mot sig sjelf, mot sin familj och mot samhället, men då jag fruktade, att jag icke skulle kunna göra denna min mening fullt begriplig för dem, så måste jag afstå från denna min önskan. Men visst är, att bland dessa skyldigheter intager sparsamhet i lefnadsätt ett mycket framstående rum.

När man ser det öfverflöd, som ofta utvecklas bland befolkningen, så känner man sannerligen ett behof att uppmana dem till att spara. Men oftast mottages en sådan uppmaning som om det vore ett hån mot arbetarens ringa ställning, och man får mången gång höra det svaret, att det icke är synnerligen djuptänkt att uppmana arbetarne

Ang. införandet till sparsamhet, när de icke ega andra medel att hushålla med, än af spannmåls-
tullar. hvad som nödvändigtvis går åt för dagen.

(Forts.)

Det svaret är beklagligtvis ofta och isynnerhet under närvarande tryckta ställning eu sanning, men det har dock funnits goda konjunkturer, då mängden, som nu är i stort bekymmer, hade kunnat aflägga en ganska vacker sparpennning.

Under en stor del af 70-talet betalades arbetarne i allmänhet med en ganska hög dagspenning (4 à 5, ja, jag har hört sägas här i Stockholm med 8 à 10 kronor om dagen), men när de goda åren voro slut, så återstod dem ingenting af förtjensten, utan alltsammans hade gått åt. Hade man mera allmänt då följt den danske eller franske arbetarens exempel, skulle mängden, som kanske nu saknar det nödvändigaste, haft en ganska bekymmerfri tillvaro.

Jag har hört omtalas att vid samma tid eller på 70-talet, det i Norrland icke var någonting ovanligt, att en arbetare förtjenade 10 kronor om dagen. Den trovärdige person, från hvilken jag har denna uppgift, har också omtalat för mig, att han för en tid sedan, då han kom till en norrländsk gästgifvaregård, frågade gästgifvaren, om der nu dracks lika friskt med champagne som för en del år sedan. »Åh», sade gästgifvaren, »inte flödar han så skarpt, att man skurar golvet med honom, men nog knäcker man en och annan silfverhals». Nog gifves det således tillfällen, då man kan spara, och för den, som allvarligen griper sig an, är det heller ingen konst.

Nu torde man kanske invända: »Det är ingen konst för dig att predika sparsamhet, som aldrig erfarit hvad försakelse vill säga». Jo, mine herrar, sedan jag var 11 år, har jag så godt som på egen hand fått slå mig fram, och mina inkomster hafva aldrig varit större än att det fordras stor försigtighet och sparsamhet för att kunna hålla mig uppe.

Jag hör icke till dem, som yrka att människan ständigt skall försaka, utan jag vet väl, att hon också behöfver roa sig och njuta af lifvet — jag anser det till och med som ett livsvilkor — men det kan man göra utan att man därför behöfver lefva öfver sina tillgångar. Om Sveriges befolkning hade samma uppfattning och följde samma grundsatser i dessa afseenden, som dem jag här uttalat, så skulle bekymret mängden gång icke vara så stort.

Jag vill icke längre taga Kammarrens uppmärksamhet i anspråk, men jag har velat betona, att det visserligen är af stor vikt att framhålla människans rättigheter, men att hennes skyldigheter dervid icke må förglömmas. Jag har framhållit sparsamheten, eftersom de flesta af skyldigheterna icke kunna rätt fullgöras af andra än dem, som lärt sig att spara, och dessa mina ord vill jag rigta icke allenas till Sveriges arbetstagare, utan äfven till dess arbetsgifvare, ty vilja vi vara ärliga, skola vi säkert medgifva, att slöseriet har blifvit en nationalsynd, kanske mera i Sverige än annorstädes. Jag hoppas emellertid att äfven svenska nationen allt mer och mer skall lära sig inse välsignelserna af ett sparsamt lefnadssätt.

Herr Trybom: Herr Talman! Jag har inga nya inlägg att göra i denna så länge diskuterade fråga, och önskar endast i korthet angifva skälen för mitt blifvande votum.

Jag kan icke med godt samvete se, huru våra viktigaste näringar *Ang. införande af spanmäls-tullar.* aftyna och gå under i hopplös täflan med den utländska konkurrensen, utan att något göres för att hjälpa dem i denna kamp. Skyddstullar äro måhända icke bästa medlet, men jag har icke hört något bättre föreslås under den långa debatten, och något måste dock försökas. Detta har kommit mig att förena mig med dem, som önska återeröfra den inhemska marknaden för det inhemska arbetet.

I afseende på arbetarnes ställning till frågan är jag af motsatt åsigt med dem, som söka skjuta arbetaren framför sig för att skydda nuvarande tullsystem mot angreppen af dem, som deri önska en förändring. Jag tror nemligen, att ett måttligt tullskydd för jordbruket blir till fördel för arbetaren så i detta som äfven i andra yrken, hvilka för närvarande lida hårdt af landtmannens oförmåga att köpa. Göres ingenting till skydd mot den öfverdrifna spanmälsimporten, skola vi snart få se skaror af sysslolösa jordbruksarbetare öfversvämma städerna i brist på arbetsgifvare, och detta torde mera än något annat försvåra en lycklig lösning af den så kallade arbetarefrågan.

Till slut måste jag i sanningens namn protestera mot den insinuation, som utslungades från en ärad talare på hallandsbänken mot vännerna af tullskydd för det inhemska arbetet, rörande deras förmenta plan att åstadkomma splittring inom landtmannapartiet. Jag har icke hört talas om en sådan plan och tror snarare, att just denna insinuation framkommit i afsigt att utså misstro inom tullvännernas läger.

Herr Talman! Jag yrkar bifall till Utskottets betänkande i den föredragna punkten.

Herr Nilsson i Kägglå: Under den långa debatt, som nu pågått, har jag icke hört någon af dem, hvilka uppträdde vare sig för bifall eller afslag, som icke erkänt, att stor nöd och stort betryck råda inom jordbruksnäringen och industrien. Men om sättet att afhjälpa detta onda synes man icke kunna enas, utan man har förkastat det ena förslaget efter det andra.

Man har sagt, att den föreslagna tullen icke skulle lända till någon nytta för de små jordbrukarne. Men om ock dessa icke få så stor vinst af tullskyddet som de stora jordegarne, så kan, enligt min åsigt, dock tullen verka derhän, att när en mindre jordbrukare har några tunnor spanmål, som han kan försälja, han slipper att få till svar: jag vill icke köpa, jag kan icke använda eder vara. Ty nu har det gått så långt, att städernas befolkning tror sig icke kunna köpa och använda svensk råg. Men bonden och hans lagstade tjenare äta rågen och finna den vara god. Huru skall det gå till sist, om utlandet finge ohejdadt öfverhopa oss med utländsk spanmål, såsom hittills egt rum. Priset har på ett år fallit med 35 procent och slutligen skall det komma derhän, att det icke är möjligt för någon att reda sig.

Nu säger man, att man bör se tiden an. Men jag frågar, huru skall detta kunna ske, då ställningen blifver allt sämre och sämre. Man har visserligen föreslagit att söka åstadkomma en utredning. Men vi hafva förut så många utredningar och så många komitéer, att jag icke vet, hvartill det skulle tjena att ytterligare tillsätta en komité för detta ändamål, så vida man icke skulle förordna en komité för ut-

Ang. införanderedning af hvad de förutvarande komitéerna gjort och hvad de kostat statsverket. I så fall skulle en komité vara till någon nytta och gagn.

af spannmåls-

tullar.

(Forts.)

För öfrigt anser jag, att frihandeln är det naturligaste systemet, så vida alla andra länder äfven inslagit på den vägen. Men då dessa nu öfvergått till skyddstullsystemet, så kan icke ett så litet land som Sverige fortfarande låta sig öfversvämmas af utländska varor. Följden deraf skulle otvifvelaktigt blifva, att den dag skulle komma, då allt låge nere och ingen räddning stode att vinna.

Man har framhållit, att jordpriset vore för högt. Det kan väl vara möjligt. Jag har hört från min hemort, att en fastighet, som var taxerad för 15,000 kronor, såldes under klubban i sistlidne December för 4,800 kronor. Åtskilliga hemmansegare hafva kommit på obestånd och gjort konkurs. Men då man velat försöka sälja deras fasta egendomar, har det ej kunnat ske i brist af antagliga anbud.

Eländet inom landet är verkligen ganska stort. Men ingenting åtgöres för att råda bot derför. När det gått så långt, att kanske hälften eller tre fjerdedelar af Sveriges jordbrukande befolkning gått sin ruin till mötes, så torde man kanhända först söka åstadkomma ett botemedel för det onda, men då kan det vara för sent.

Det sades väl från statsrådsbänken, att, då de större länderna infört tullskyddssystemet, detta skett derför, att statskassan varit i behof af penningar för bestridande af de stora militärutgifterna. Men jag tror, att våra Fjerde och Femte hufvudtitlar icke kunna sägas vara blygsamma. Utgifterna å dessa titlar ökas år efter år så mycket, att man till sist icke vet, huru det skall sluta.

Jag har icke några nya skäl att anföra. Men jag har icke kunnat underlåta att yttra mig, på det att jag icke må blifva misstänkt. Att jag icke vet och icke har öppen blick för landets ställning. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Ekeborgh: De förnyade ropen på proposition och det förhållande, att den föreliggande frågan blifvit under debatten från snart sagdt alla både möjliga och omöjliga sidor belyst, föranleder, att jag kan inskränka mig till det förklarande, att jag instämmer i Herr Tryboms anförande och yrkar bifall till Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Palmær: Då diskussionen öfvergått till så godt som en öppen votering, ber jag att få tillkännagifva, att jag anser tull på de oundärliga lifsmedlen vara till mera skada än nytta för flertalet af den svenska befolkningen, hvarför jag icke heller kan rösta för bifall till Utskottets förslag.

Herr Wennérus: Herr Talman! Jag skall icke länge upptaga tiden, men jag vill uttala min mening om det högst anmärkningsvärda i denna viktiga näringsfråga, som så väsentligt berör förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetstagare, att från frihandeln sida icke ringaste hänsyn tages till annat än ena parten. Vid jordbruket — landets största arbetsgifvare —, vid dess allmänt utbredda betryck, vid dess mörka utsigter för framtiden, synes man icke fästa synnerligt afseende, man har endast vänliga råd att gifva, men något verksamt

skydd mot den öfvermäktiga konkurrensen vill man ej höra talas om, ^{Ang. införande af spanmåls-} man fordrar att jordbrukaren fortfarande skall servera sin vara till ^{tullar.} pris, som för närvarande understiger produktionskostnaden. Om nu detta för jordbruket olycksbringande förhållande kommer att fortfara, om det begärda skyddet nekas, så är min tro, att jordbrukaren skall blifva den förste, som kommer att äta nödbröd och jordbrukets talrika arbetare skola äfven snart få bita i den bittra kakan. Jag vet då icke annan utväg, än att jordbruksarbetarne få vända sig till sina nya arbetsgifvare, frihandelns vänner, för erhållande af det arbete och det bröd, som dessa arbetares naturliga arbetsgifvare, jordbrukarne, icke kunna lemna. Jag för min del vill likväl söka hjälpa jordbruksarbetaren genom att hjälpa hans arbetsgifvare, jordbrukaren, och yrkar derför bifall till Utskottets föreliggande förslag.

(Forts.)

Herr Sv. Andreasson: Då jag i dag för första gången tager till orda i en tullfråga, gör jag det därför att jag finner landets ställning så betryckt att jag är fullt öfvertygad om, att ett skydd behöfves. Jag tror neuligen att jordbrukets nuvarande betryck icke kan afhjelpas på något annat sätt än derigenom att vi försöka utestänga den utländska importen och använda för våra behof de varor, som kunna produceras inom vårt eget land. Jag tror visserligen icke, att jordbruket blir fullständigt upphjelpet genom skyddssystemet ensamt, men jag måste äfven mer eller mindre fästa afseende vid frågans stats-ekonomiska betydelse. Landets ställning är sådan, att om vi fortfara att låna och ej använda vårt eget lands produkter, så kan det icke gå i längden.

Jag känner trakter i Vestergötland, der förr med fördel odlats potates, som försålts till ortens brännerier. Men numera åtnjuta de icke ens denna fördel, ty bränvinsbrännarne köpa nu majs från Amerika och lyssna icke längre på anbuden från ortens befolkning. De hafva större fördel af att köpa majs från utlandet och svara dem, som utbjuda potates eller spanmål, att de icke kunna använda denna deras vara. Landthandlare, som finnas öfverallt på landet, köpa mjöl från de större fabriksqvarnarne, hvilka importera spanmål från utlandet och förmala. Detta mjöl tycka konsumenterna mera om och därför bjudes också så litet för den inhemska varan. Jag känner mäklare, som har prof på stora qvantiteter spanmål, isynnerhet råg, hvilken svarat: »vi kunna icke få något anbud på svensk vara och kunna därför icke sälja sådan». Under sådant förhållande tyckes det verkligen vara bekymmersamt för landtbrukaren, som förut fått sälja sin säd och sin potates. Hvarmed skall han nu bestrida sina stora utgifter till staten och kommunen och hvarmed skall han betala tienstfolkets aföning och dylikt? Landtbruket befinner sig i en svår ställning och vi måste se till huru vi skola kunna hämma eländet; går landtbruket under, så går också landets välstånd under, derom må man vara öfvertygad. En ärad talare på stockholmsbänken har sagt, att välmågan nu synes vara större än förut, därför att arbetaren nu äter fläsk och det icke går an nu som förut att gifva honom *sill*. Tro herrarne verkligen att det är något bevis på välmåga att man skuldsätter sig och för lånta penningar köper amerikanskt fläsk och låter vår utmärkta sill, som vi

Ang. införandesjelfva fiska, ofta ligga och blifva gammal och ej tillvaratagas, så att af spanmäls- den endast duger att lägga ut på åkern att gödsla med.
tullar.

(Forts.)

Tror man verkligen, att detta befordrar välståndet, jag tror det åtminstone icke!

En talare på malmöbanken ville lära oss jordbrukare, huru vi skulle utfodra våra kreatur och huru vi skulle sköta vårt jordbruk på lämpligaste sätt. I den ställning han intager, tror jag dock icke att han bort gifva sig in på detta fält, ty jag anser att landtbrukarne sjelfva förstå detta bättre.

En ärad talare från Halland, som i dag hade ordet, yttrade att vi, genom att antaga dylika tullar, skulle pålägga en ytterligare skatt på sex millioner. Jag tror tvärtom att vi skola spara in dessa sex millioner och måhända ännu mera derigenom att vi icke köpa från utlandet, utan sjelfva producera hvad vi behöfva. Vi måste se efter, huru våra grannländer omgärdat sig med tullar, och ej lemna allt fritt under de förhållanden, som nu äro för handen. Samme talare nämnde också, att vårt landtmanparti skulle sprängas, om denna tullfråga nu ginge igenom. Jag tror dock icke att vi behöfva frukta något sådant. Landtmanpartiet spränges icke så lätt, det har djupare anor än så. Dess medlemmars åskådningssätt, uppfostran, sysselsättningar och ställning såsom jordbrukare göra att de alltid komma att hålla samman och att hvarken dess chefer, ledare eller andra kunna skingra detta parti. — Det är ett sparsamhetsparti och det kommer alltid att sätta sig emot militarism och lyx.

En ärad talare från Göteborg yttrade nyss, att den svåraste kräfte vi hafva i Europa är militarismen, och deri gifver jag honom alldeles rätt. Detta är ett sansadt tal. Den har spridt sig uti alla stater, så att folken digna under bördan deraf. Mätte vi af alla krafter hålla tillbaka detta otyg, som endast är till fördel för ett ringa fåtal, men hvaraf folken i allmänhet lida.

Det kunde vara mycket att tillägga i detta ämne, men jag skall nu icke längre upptaga Kammarens dyrbara tid, utan slutar med att på det allvarligaste yrka bifall till Utskottets förslag.

Häruti instämde Herrar Nilsson i Råby och *Allvar Olsson*.

Herr Jonson i Fröstorp: Då så många af Kammarens ledamöter nu yttrat sig i denna fråga, att den å ömse sidor bör vara uttömd, kunde jag äfven denna gång åtnöja mig med att endast tillkännagifva, att jag kommer att rösta för bifall till Utskottets förslag. Jag skall dock icke nu ingå i någon vederläggning af alla de yttranden, vi här hört, utan skall endast inskränka mig att vända mig emot den värde talare, som i början af detta ärendes behandling i Kammaren påstod, i öfverensstämmelse med den vid Utskottets betänkande fogade reservationen af Herr Wærn, att, om nu dessa tullar af Riksdagen beslötes, skulle detta utgöra en förhöjd kostnad af öfver 8 kronor på hvarje individ. Jag vill härvid eriura den värde talaren, att, då Herr Wærn i sin reservation beräknat kostnaden till 8 kronor för hvarje individ, så har han dervid beräknat, att hela Sveriges folk-mängd af $4\frac{1}{2}$ millioner skulle betala tull för den spanmål, de för

sitt uppehålle behöfde. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på, att *Ang. införande af spannmåls-tullar.* mera än hälften af denna folk mängd äro landbrukare, hvilka väl icke behöfva betala tull för sin egen vara. Man har här mycket ordat om arbetarne och tullarnes inverkan på deras ställning. För min del får jag i likhet med föregående talare säga, att arbetarne aldrig befinna sig i bättre ställning, än då jordbruksnäringen bär sig, ty då kunna dess arbetare erhålla arbetsförtjenst. Då jordbruket går framåt, erhålla jordbrukarne lättare sin utkomst än under sådana tider, som de nu rådana, då arbetarne öfverallt på landsbygden stå utan sysselsättning. Hvad gör det desse arbetare, om de kunna köpa spannmålen till huru billigt pris som helst, då de icke hafva något att köpa för. De säga sjelfva, att, äfven då spannmålen stod ganska högt, hade de det bättre än nu. En massa af dessa jordbruksarbetare hafva visserligen sökt sin utkomst i städerna, men städerna blifva snart öfversvämmade af kroppsarbetare och huru går det då?

Man har här också yttrat, att de nu ifrågasatta spannmålstullarne icke skulle förmå att hjälpa jordbruket. Jag tror icke heller, att de kunna verka så synnerligen mycket, men jag anser på samma gång, att de icke heller kunna synnerligen mycket skada arbetarne. Hvad de egentligen verka är att höja statens ekonomiska tillstånd och hindra våra penningar att gå ur landet samt våra egna tillgångar att ligga obegagnade. Vi hafva ju i närvarande stund stora upplag af råg, som icke kan säljas till något pris, under det att marknaden öfversvämmas af rysk vara, och att denna vara får införas tullfritt, kommer i första hand Ryssland till godo.

Jag skall nu icke upptaga tiden längre, utan slutar med att gifva tillkänna, att jag kommer att rösta för bifall till Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Boström: Under diskussionen hafva, så vidt jag hört, icke framkommit andra yrkanden än på bifall och på afslag å Utskottets betänkande, förutom det af Herr Dahm framställda på bifall till Utskottets utlåtande med uteslutande af artikeln råg, som icke skulle vara underkastad tull. För min del ber jag att på det bestämdaste få motsätta mig detta förslag. Då skulle återstå hvete, korn och ärter, således de växter, som odlas på den goda jorden, under det att rågen, som odlas på den sämre jorden, icke skulle blifva i åtnjutande af skyddstull. Jag kan icke finna detta vara billigt.

Jag begärde ordet egentligen med anledning af hvad Herr Statsministern yttrade, och jag skall anhålla att få öfvergå till det. När vi å vår sida anförde sasom skäl för skyddstullars införande, att så skett i andra land, anförde Herr Statsministern, att sådant icke skett för att skydda jordbruket utan af helt andra skäl, för att skaffa staten inkomster. Om jag också icke är öfverens med honom i denna sak, vill jag dock icke ingå med honom i något meningsutbyte härutinnan. Jag vill endast påpeka, att dessa tullar verka eller snarare återverka på oss på alldeles samma sätt, antingen de äro pålagda i det ena eller andra syftet. I fråga om den danska regeringens förslag till skyddstullar på spannmål, uppläste Herr Statsministern, som jag tror från någon tidning, ett anförande, som den danske konseljpresidenten haft

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.

(Forts.)

och deri han framhöll, att, ehuru han var en prononcerad protektionist, har han icke velat lägga tullar på råg och hvete, därför att dessa tullar i så hög grad träffade den fattige. Jag har här i min hand ett officiellt aktstycke. Det är den danska regeringens proposition till Riksdagen om ändring i tullagstiftningen. Jag skall deraf bedja att få läsa upp några ord:

»Medan hvete och råg icke kunna utträngas från den inhemska marknaden af konkurrens utifrån, synes deremot kornet, det spanmåls-
slag, som i flera hänseenden är den viktigaste för den danske jordbrukaren, icke kunna säkert räkna på afsättning här i landet, i det att synnerligen under de senaste åren införts icke obetydliga kvantiteter. Det förefaller därför önskvärdt att genom påläggande af en tull på detta spanmålsslag bereda den inhemske producenten ett stöd.»

Herrarne finna deraf, att i detta regeringens förslag har konseljpresidenten uttalat sig på samma sätt som vi, när vi säga, att hafre och vicker gerna må vara fria, därför att de icke äro föremål för någon import. Samma motiv är i regeringens förslag anfördt. Det förefaller mig, som den danska konseljpresidenten icke skulle vara så hjertnupen.

Herr Statsministern nämnde, att skatten träffade konsumenten vid så tidig ålder, att den »osynliga handen» träffade till och med barnet och delade brödet med det. Det kan vara sant, men redan när barnet svepes i de första kläderna, när det utsträcker sin hand efter den första sockerbiten, är icke redan då den osynliga handen tillstädes?

Herr Statsministern erkände att ställningen var betänkelig och att det rådde ett stort betryck, och framhöll önskvärdheten af att alla goda krafter ville samverka till lindring deraf. Ja, ingen kan mer än jag instämma i denna önskan, men jag hemställer, om han sjelf medverkade till ett sådant mål, då han lät ett beslöjadt hot framskymta om arbetare- eller rent ut sagt socialistfrågan såsom en faktor vid bestämmande af denna fråga jemte dem vår grundlag känner. Jag undrar, om han medverkade till detta mål, när han från sin plats upprepade ett påstående, som vi ofta hört sägas och lika ofta motsägas, att denna tull hjälper endast de stora och icke de små jordbrukarne, och jag undrar slutligen, om han medverkade till detta mål, när han skilde på Norrlands intresse och det öfriga Sveriges. Jag minnes väl, att han sade, att man har kallat Norrlands intresse en partiel fråga; med lika befogenhet kunde man säga, att det svenska jordbrukets intresse är en partiel fråga. Det finnes argument, som kunna kastas om och då äro som tveeggade svärd. Jag kan kasta om den satsen och säga: är det svenska jordbruksintresset en partiel fråga, nå välan, då är också Norrlands det.

Herr Statsministern ingick i polemik mot yttranden, som blifvit fälda under debatten, dervid äfven jag fick en släng af slevven. Jag hade i mitt yttrande berört vådan af vårt lands utländska skuldsättning. Herr Statsministern frågade, hvilken beröring och hvilket sammanhang nämnda fråga hade med tullavgifterna. Jo, med förlof, så länge som skuldförbindelser och obligationer af alla slag utgöra en af våra förnämsta exportartiklar, så länge hänga de nära tillsammans; men om

Herr Statsministern icke förut kommit att tänka på detta samband, ^{Ang. införande af spannmåls-}vilket jag dock knappast kan tro, så vågar jag vördsamt hemställa, ^{tullar.} om icke den frågan skulle kunna göras till föremål för hans skattepolitiska, skattetekniska meditationer för den kommande tiden. (Forts.)

Herr Herslow lemnade oss vid sammanträdet i Onsdags afton ett meddelande, att det icke var statsmannen Sir Rob. Peel som föreledde spannmålstullarnes afskaffande i England, utan hade denna åtgärd blifvit framkallad af en storm, hvilken började nere i de djupa dalarne och växte till en orkan, som skakade de högsta topparne och släpade med sig allt, som fans i dess väg.

Det kan icke förnekas, att det här börjar arta sig till enahanda företeelse. Om föreliggande fråga nu skulle falla, så behöfver man icke vara mycket väderleksspåman för att kunna befara, att den stormvind, som nu är i antågande, på enahanda sätt kommer att växa till en orkan, som bryter sin egen väg fram till målet, och detta vore ju att beklaga dels för den skada, som dylika händelser alltid åstadkomma och dels samt icke minst därför, att man möjligen här, liksom då i England, kunde i den allmänna ödeläggelsen få se äfven spillrorna af en ministèr, som eljest förstätt att göra sig omtyckt.

Herr Statsministern nämnde, att, om detta förslag blefve af Riksdagen antaget, så skulle regeringen taga detsamma under ompröfning och dervid taga hänsyn till alla möjliga omständigheter, som kunde på frågan inverka. Jag känner icke hvilka dessa omständigheter skulle kunna vara, men får deremot säga, att, lika gerna som jag erkänner regeringens rätt att för Riksdagen framlägga förslag i bevilningsfrågor, regeringens rätt, ja, till och med skyldighet att deltaga i behandlingen af en så vigtig fråga som den föreliggande, lika bestämdt vågar jag påstå, att Riksdagen allena har beslutanderätten i bevilningsfrågor. Har Riksdagen fattat sitt beslut, så vet jag icke hvad regeringen hade dermed att skaffa vidare än att bringa beslutet i verkställighet. Jag vet väl, att tider funnits, då en svensk regering funnit för godt att ändra ett Riksdagens beslut i en bevilningsfråga; men jag vill tro, att dessa tider nu höra till det förflutna, och att det icke vore välbetänkt att ånyo framkalla sådana konflikter. Dessutom får jag säga, att det dock ännu icke är regeringen, som regerar i Sveriges land, utan Konungen. Jag har vid två särskilda tillfällen deltagit i deputationer för att till Hans Maj:t Konungen öfverlemnas af tusentals skyddstullsvänner undertecknade, från alla landsändar till honom ställda petitioner, och derifrån medförde jag den öfvertygelsen, att, om Riksdagens beslut skulle utfalla för tullskydd, Konungen icke skulle hysa några betänkligheter vid att sanktionera ett sådant beslut.

Herr Grefve Sparre: Anledningen, hvarför jag vid detta tillfälle tillät mig för andra gången begära ordet, är den, att man hedrat eller sökt förlöjlga mig genom att kalla mig för den käckaste förkämpan och chefen för det protektionistiska partiet.

Jag anser mig nemligen pligtig att besvara ett yttrande, som afgafs af Hans Excellens Herr Statsministern. Jag vill då till en början förklara, att jag, ehuru honom underlägsen, med glädje korsar min klinga med en sådan motståndare, därför att han kämpar med ärliga

Ang. införande vapen. Hans Excellens har nemligen icke gjort sig skyldig till uttalande af något enda af dessa invektiv, som man under dessa dagar fått höra från skilda håll, såsom t. ex. beskyllningen för bristande känsla för arbetarne genom brödtullars införande m. m. Ingenting sådant förekom i hans yttrande. Han yttrade, att vi skilja oss från honom endast i fråga om sättet att upphjelpa och bota den närvarande brydsamma ställningen i landet. Men jag går längre; jag vågar påstå, att jag med honom äfven i den frågan är af alldeles samma mening, som han, då han angaf det medel, som just jag gillar, nemligen införande af differentiantullar. I den delen äro vi på alldeles samma ståndpunkt. Det skulle kunna vara möjligt, att jag misstagit mig i detta fall, men då jag sjelf ofta varit utsatt för misstyding af mina ord, så skall jag be att få citera en del af Hans Excellens' yttrande från en tidning, hvilken, såsom varande frihandelsvänlig, väl måste få anses hafva återgifvit uttrycken riktigt. Det heter nemligen der: »En sida af tullpolitiken, som är värd beaktande, är att staterna genom ingående af traktater med hvarandra kunna bereda afsättning för sina produkter på främmande orter. Dervid måste ett land som vårt rätta sig efter de grundsatser, som i utlandet äro gällande. Visserligen hafva äfven vi ingått traktater, men blott tre af dessa äro tarifftraktater. Den omständigheten, att vi genom de öfriga traktaterna äro förpligtade att behandla de land, med hvilka dessa traktater äro upprättade, såsom den mest gynnade nation, är en olägenhet, som ej kan afhjelpas på annat sätt än genom upprättande af differentiantullar.» Ja, mine herrar, det är just sådana differentiantullar, som vi önska.

I ett enda afseende ber jag att få göra en anmärkning. Då Hans Excellens dessförinnan sade, att det vore skyddstullagstiftningens uppgift att bereda skydd åt landets näringar, och att det just vore denna dess uppgift, som gjorde den ur skattesynpunkt så betänkelig, så frågar jag: huru skola vi kunna uppgöra traktater med främmande länder, och huru skola vi kunna sätta differentiantullar, utan att förut hafva tullar? Huru skola vi kunna ingå en traktat med ett annat land utan att först hafva salt tull på de varor, som derifrån införas till oss, så att vi sedermera kunna genom eftergift på denna tull bevinga oss fördelarne af en traktat? Om derfore skyddstullsystemet är någonting galet, ja, då är äfven traktatsystemet lika galet, då ju det omöjligt kan komma till användning, utan att skyddstullar förut finnas. Om vi skulle tänka oss vilja uppgöra en traktat med Ryssland — jag har redan en gång förut under innevarande riksdag yttrat mig om denna sak — hvad skulle vi väl hafva att bjuda Ryssland på? Detta land exporterar hufvudsakligen säd, hampa, lin, linfrö, oljor m. m., men huru skola vi kunna tänka oss få en sådan traktat till stånd utan att först hafva satt tull på dessa varor? Och i så fall, finge vi då icke äfven en spannmålstull? Jag kan icke begripa, huru man annat än genom ett förbiseende kan på samma gång tala om, att man vill hafva differentiantullar och likväl påstå, att skyddstullar äro förkastliga. Ryssland är väl dock ett land, med hvilket vi i synnerhet borde ingå en traktat, dels emedan dess industri är af den beskaffenhet, att vi kunde hoppas att i det afseendet konkurrera med hvarandra, hvilket vi

icke skulle kunna med det vestliga Europa, och dels derföre att vårt lands läge i förhållande till Ryssland är sådant, att transportkostnaderna skulle blifva jemförelsevis lindriga.

Jag är således glad att i fråga om differentialtullar kunna vara af alldeles samma mening som Hans Excellens Statsministern. Jag beklagar blott, att han icke uttalade sina tankar i den vägen vid sistlidne riksdag, ty, mine herrar, hvilken spänning, hvilket split och hvilket slitande hade då icke kunnat undvikas! Dessa ord, som Hans Excellens till oss nu yttrat, bevisa ett tillmötesgående från regeringens sida, som jag icke kan annat än på det allra högsta erkänna och vara tacksam för. Att denna min uppfattning är riktig, torde bevisas af följande. Jag träffade i dag händelsevis tillsammans med tvenne ledamöter af Första Kammaren, begge arga frihandlare, och de frågade mig huru jag mädde. »Jo», svarade jag, »förträffligt, ty jag har fått Hans Excellens Statsministerns stöd för mina åsigtter i fråga om differentialtullar.» Det var, som om jag hade slagit öfver dem en skopa vatten; de sågo på hvarandra och utropade: »Ja, hvar fick han det ifrån». Berättelsen är fullkomligt sann, och jag skulle kunna skaffa vittnen derpå, om någon önskade det. Således, mine herrar, vi protektionister kunna efter detta uttalande från Hans Excellens Statsministerns sida icke begära mera.

För att nu kunna stödja regeringen i dess åsigt i detta hänseende, anser jag, att representationen bör sätta tull på spanmål, ty, jag upprepar det, huru skulle det vara möjligt att uppgöra en traktat med Ryssland, om vi icke hade något att bjuda i utbyte? Det är alltså för att stödja regeringen, som jag tillstyrker bifall till Utskottets förslag. Och jag är regeringen ytterst tacksam för dess tillmötesgående, icke blott uti ifrågavarande hänseende, utan äfven med afseende å hvad den redan gjort för näringarnes befrämjande. Det steg, som regeringen tog, då den förstodigade jernvägstrafikstyrelsen att införskaffa anbud från svenska industriidkare å tillverkning af jernvägs-skenor, bevisar att regeringen lyssnat till folkets stämman, som fordrar, att landets näringar skola skyddas. Att regeringen vidare har infordrat yttranden, huruvida det vore möjligt att förmedelst billiga lån komma jordbruket till hjälp, är också en förtjenst, som vi böra tillerkänna henne. Jag upprepar således, att vi hafva skäl att vara tack-samma mot regeringen; men, å andra sidan, kunde väl regeringen göra annat? Beträktom regeringarne i andra europeiska stater, betraktom huru i närvarande stund alla regeringar sträfva efter att skydda sitt lands näringar. Det sades i går från statsrådsbänken, att det icke är för att skydda jordbruket, som Tyskland och Frankrike infört spanmålstullar. Det vore besynnerligt. Jag har läst hela diskussionen rörande förslaget om dessa spanmålstullars införande både i franska deputerade kammaren och i tyska parlamentet, jag har läst den tyske rikskanslerens och den franske åkerbruksministerns yttranden, men deri förekommer icke ett enda ord om behofvet af skatter utan blott om nödvändigheten att hjälpa jordbrukarne, samhällets säkraste stöd, dess grundval. Den tyska riksdagen skulle gjort detta endast af brist på medel! Betänkom likväl hvilka uppoffringar tyska riksdagen gjort för landets näringar. När Tyskland inlöser alla privatbanor i landet,

(Forts.)

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

när Tyskland beslutar att gräfvä en kanal »genom hela Danmark» eller rättare Slesvig för att sammanbinda Nordsjön med Östersjön, när Tyskland eller Bismarck, ty det är detsamma, kastar ut sina krokar öfver världen för att skaffa sig kolonier och afsättning för sina produkter, när han är på väg att börja krig med Spanien för de eländiga Carolinernas skull, kunna vi då verkligen säga, att det är af brist på medel, som den mannen föreslår en eländig tull på spannmål? En tull af 3 mark på 100 kilogram säd? Jag betvivlar att det kan göra mycket i det spannmålsexporterande Tysklands budget.

Det skulle också hafva varit af brist på medel, som Frankrike införde spannmålstullar 1879. Om det hade varit 1871—72, när Frankrike skulle ut med de fem milliarderna, så kunde man kanske hafva skäl för det yttrandet, men nu var det icke förr än 1879, således 7 à 8 år derefter, under hvilken tid Frankrike med förvånande hastighet repat sig. Men ändå säger man, att det var af penningnöd, som Frankrike pålade spannmålstullar! Hvar står det skrifvet? Icke tar man en sådan uppgift ur sin egen fatabur, utan man måste väl grunda den på något. Men om nu så vore, att Tyskland och Frankrike infört spannmålstullarne af *penningbehof*, af hvad skäl hafva då andra stater gjort detsamma? Jag har här en uppgift hemtat ur franska kommissionens berättelse till deputerade kammaren, som utvisar, hvilka andra länder hafva spannmålstullar. Den går i alfabetisk ordning efter franskt uttryckssätt. Följande stater uppgifvas hafva utom Tyskland infört spannmålstullar, nemligen: Österrike-Ungern, Spanien, Grekland, Ryssland, — på mjöl åtminstone — Italien, Serbien, Schweiz, Nord-Amerikas förenta stater och Portugal. Det stode bedröfligt till i Europa, om alla dessa stater hade varit i den ställning, att de måst tillgripa utvägen att lägga tull på spannmål för att reda sig. Den uppgift, jag nu lemnat, är, som sagdt, hemtat ur franska kommissionens berättelse, och herrarne kunna när som helst kontrollera dess riktighet.

Det har blifvit sagdt, att, då de tyska protektionisterna icke längre kunde begära höga tullar, så började de i stället yrka införandet af bimetallismen. Jag ber om förlåtelse, det är icke så; Doppel-Währung är en helt annan fråga än protektionismen, och om jag skulle servera herrarne alla de skrivelser, jag fått från Tyskland i dessa dagar, skulle herrarne finna, att det är helt andra krafter, helt andra människor, som tala för bimetallismen. Det kan ju äfven vara mycket att säga om den ur synpunkten af försäljningen af deras produkter i deras kolonier. Det förhåller sig icke alls så, att protektionisterna tala för bimetallism derföre att de icke våga begära mera tull.

Vidare säger man, att protektionisterna i Frankrike begärt en tull af 5 francs i år, då de i fjor fordrade endast 3 francs. Härmed förhåller det sig så, att man i fjor stred mellan, huruvida det skulle vara 3 eller 5 francs. Deremellan hvälfde sig striden. En stor del kämpade för 5 francs, men åkerbruksministern för 3 francs, och tullen blef bestämd till 3 francs. Nu komma desamma, som i fjor yrkade på 5 francs, i år med samma påstående. Det är ingalunda för det man funnit tullen otillräcklig, utan det är endast samma personer, som vidhålla sin mening.

Det sades vidare, att jag skulle hafva sagt att Sir Robert Peel

»borttog spannmålstullar», derföre att England hade så stor makt och kunde bjuda hela det öfriga Europa spetsen, men mina ord föllo icke så. För att bevisa hvad jag sagt, vill jag citera mitt yttrande ur en tidning, der detsamma finnes återgifvet. Så här står det der: »Då uppträdde Adam Smith med sitt stora verk om nationernas rikedom, hvilket rigtade ett dråpslag mot det dåvarande systemet och äfven åstadkom dess fall. England var det första land, som antog hans idéer, men hvarför gjorde England detta, hvarför blef England *frihandlare*?» Det är då icke detsamma som att säga, att jag skulle yttrat mig om orsaken, hvarföre Sir Robert Peel förordat upphäfvande af spannmålstullar. Jag sade nemligen, att en af Englands störste statsmän försvarat *frihandelssystemet* för England med dessa ord, och det står jag för.

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Jag har ofta märkt, att mina ord i denna Kammare misstydats och missförstås samt återgifvas på ett alldes origtigt sätt, och derför har jag måst åberopa tidningsreferenternas återgiftvanden af dem. Herrarne misstänka väl icke också, att jag haft att göra med referaten. Det är i många andra fall som mina yttranden misstydats. Nyligen uppträdde en talare på örebrobanken för att vederlägga mig och sade då, att jag nämnt, att Nord-Amerika genom skyddstullar betalt *hela sin statsskuld*, och han vederlade detta mitt yttrande med Almanach de Gotha. Men här i denna tidning står det tydligen, att jag yttrat, att Nord-Amerika sedan 1864, då protektionismen der rådt, betalat *en stor del* af sin statsskuld, och den nämnde talaren uppträdde dock och höll ett långt tal och påstod, att jag sagt, att Amerika betalt *hela* sin statsskuld.

Samme ärade talare har, då jag visade honom detta hans misstag påstått, att jag skulle hafva sagt något sådant förut, vid ett annat tillfälle. Det är nog möjligt, men vilja herrarne göra en vidräkning med mig öfver allt hvad jag yttrat under en 45-årig riksdagsverksamhet, då måste jag bekänna, att jag kommer att stå mig illa. Jag svarar för hvad jag sagt i dag, och särdeles i detta ämne, men om man vill gå tillbaka och se efter, hvad jag sagt i urtiden, så står jag icke till svars derför. En talare på geflebanken sade i går, det jag yttrat, att icke en ton stenkolf infördes till Sverige på svenska fartyg. Jag sade, att det var trafikstyrelsens fel, att den icke drog försorg om, att en enda ton af de stenkolf, som infördes för jernvägarnes behof, blefve hit införd på svenska fartyg. Hvad jag dermed afsåg var naturligtvis att pricka dem, som vederbör, att de icke drogo försorg om, att dessa transporter skedde på svenska fartyg. Afven om mitt yttrande råkade falla på annat sätt, är det ju dock uppenbart, att detta var min mening. Om jag vill klandra en person, anför jag det faktum, på hvilket jag grundar min anklagelse, och det måtte väl för alla vara klart, att när jag anförde detta, skedde det för att attackera trafikstyrelsen, emedan hvar och en vet, att det beror på den antingen att säga, att hvad vi köpa af stenkolf för att levereras i svenska hamnar i Östersjön, skall ditföras på svenska fartyg, eller ock köpa stenkolen i engelsk hamn och sjelf ackordera med rederier om frakten, hvarvid de svenska rederierna tillgodoses. På sådant sätt skyddar man i andra länder sina näringar, men här hafva vi icke gjort så, utan tvärt om.

Ang. införande af spanmäls-tullar. Det är ur den synpunkten och därför också med så mycket mer glädje, jag ser denna regeringens skrivelse till trafikstyrelsen.

(Forts.)

Om jag en annan gång sagt, att det köpes icke en kappe råg, så har meningen dermed varit, att detta förhållande gäller Stockholm. Och jag vädjar till hvar och en här närvarande, som har affärer på Stockholm, om icke min uppgift, hvad hufvudstaden beträffar, är fullt riktig. En ärad talare på hallandsbänken uppgaf visserligen, att han sjelf sålt svensk råg för 85 öre, men det priset betalas icke här i importorter, ty der köpes ej svensk råg. Anledningen dertill är ingalunda att den svenska rågen är sämre än den ryska. Tvärtom begagnas den svenska rågen i allmänhet till sikt och den ryska till s. k. sammanmalet mjöl. När jag sålunda påstår, att det icke säljes en enda kappe råg härstädes, så trotsar jag någon att kunna vederlägga mig i detta hänseende. Ty senast i dag har jag hört personer uppgifva, att här icke kan säljas någon svensk råg. Men, mine herrar, äfven om jag skulle hafva begått ett misstag, så är det ju menskligt. Det är samma förhållande som om en telegrafkommissarie i Örebro, tillika riksdagsman, hvilken är *bosatt i Stockholm*, skulle inlemna till Kammaren en räkning på skjuts från Örebro till Stockholm för sin inställelse vid Riksdagen. Sker sådant är det naturligtvis ett misstag, ty, såsom vi veta, säger resereglementet, att ersättning ej fås för resa längre väglängd än den man *verkligen rest*. Men jag ansåge mig böra råda personen i fråga att rätta misstaget före nästa statsrevision, ty det vore kanske litet ledsamt för honom, om anmärkning skedde på ett sådant misstag.

Det har sagts att tullskydd medför orättvisor och att spanmäls-tullar sålunda också vore orättvisa. Men hafva vi då icke redan skyddstullar? Jordbruksnäringen är den enda näring i vårt land, som icke åtnjuter skydd, och kan det väl då vara orätt att denna näring begär att få njuta samma skydd som öfriga näringar?

Det har frågats från statsrådsbänken: hvad har vår ökade skuldsättning att skaffa med frågan om skyddstullar? Denna fråga har redan af den näst föregående talaren blifvit besvarad och jag vill endast tillägga, att det är *förändring af system* som åsyftas, en förändring af det system, som praktiserats under många år och slutligen fört oss till, hvad alla erkänna, en betryckt ställning. Jag har förut sagt: detta system har endast kunnat fortfara derigenom att vi oupphörligt satt oss i skuld. Efter frihandelsgrundsatser borde detta system för länge sedan hafva varit brutet, då importen alltjemt öfverstiger exporten, men så länge som vi årligen exportera skuldsedlar till 10, 12, ja 20 millioner kronors värde, så kan systemet gå, men icke längre. Det är i detta hänseende som landets skuldsättning sammanhänger med skyddstullsystemet, och vår önskan är att minska skuldsättningen.

I fråga om Hans Excellens Statsministerns yttrande rörande jernvägarne inom Elfsborgs län får jag svara att min åsigt städe varit den, att vi till dessa jernvägar borde använda inhemskt material och inhemska lån. Hade vi det gjort, hade vi nu stått oss godt i stället för, såsom fallet nu är, illa. Jag upprepar sålunda: vi hafva icke afsett uteslutande spanmålstullar utan att bryta med ett system, som är på väg att ruinera oss.

Man har invändt, att det icke vore så farligt med skuldsättningen,

ty vi måste medgifva, att jordvärdet betydligt ökats sedan 1850-talet, ^{Ang. införande af spannmåls-tullar.} då skuldsättningen började. Men vi böra i detta hänseende komma ihåg, att, när den nya bevillningsförordningen 1862 tillkom, så ändrades bevillningen för jordbruksfastighet till 3 öre för 100 kronors taxeringsvärde i stället för 5 öre såsom förhållandet varit förut. I samma mån ökades äfven taxeringsvärdet på fastigheterna, så att skatten blef lika hög efter denna förändring som den förut varit. Härtill kommer att 1879 utfärdades af dåvarande finansministern en skrivelse till samtliga Konungens Befallningshafvande med uppmaning att tillse, att jorden taxerades till sitt rätta värde och till följd deraf höjdes taxeringen ytterligare.

Det har vidare blifvit sagdt, att spannmålstullen skulle vara af gagn blott för den store jordbrukaren. Men, mine herrar, icke kan det först och främst vara lämpligt att framkasta sådana beskyllningar! Sådant kan vara ett lämpligt språk på torg och gator för dem, som vilja hafva ovationer!

Jag har hört personer, som icke ega mera än 40 tunnland, säga, att de sälja minst 20 tunnor höstsäd; således är det väl icke endast de stora jordegarna, som nu skulle få en fördel. Två ledamöter af denna Kammare — jag skulle kunna namngifva dem — hafva sagt, att små jordbrukare sälja mycket höstsäd, och mina torpare, som endast hafva 5 eller 6 tunnland jord, sälja sådan säd. Huru skulle de också annars kunna berga sig och hvarifrån skulle de eljest taga penningar? Sälunda är det en komplett osanning, då man påstår, att det endast är de stora jordegarna, som kunna sälja säd.

En talare på skånebänken sade, att vi icke borde bry oss om denna spannmålstull, utan vi borde i stället göra afskrifningar, och han tillade, att jag sagt, att om herrarne afskrifva min grundränta, så tar jag emot det, men jag skäms därför. Ja, det har jag sagt. 30 procent afskrifning beslöts; jag har ännu samma mening: anspråket derpå är icke berättigadt; men då det icke gälde mera, må det passera. Jag har köpt min egendom med grundräntan och anser därför origtigt att den borttages. Hade man sagt att jag skulle slippa alltihop, hade jag sagt: vill icke herrarne i stället betala mina enskilda, in-tecknade skulder? Talaren säger: vi skola afskaffa grundskatterna. Hvad skulle väl en afskrifning af grundskatterna hafva för inverkan på de små jordbrukarne, som hufvudsakligen hafva *afsöndrad* jord? Skulle det gagna dem? Jordafsöndringar hafva ej grundskatt.

Man har vidare talat om folkmöten och flere talare hafva framvisat petitionslistor från sina komittenter. Mine herrar! Jag har all möjlig aktning för andras åsichter; men om jag sammankallar en mängd människor af blandade klasser och säger till dem: vill ni att man fördyrar brödet för er, tro icke herrarne att hela sällskapet svarar nej, isynnerhet om det består af endast sådana personer, som äro intresserade af denna sak. Men om jag håller ett annat tal till dem, så säga de på samma sätt. Jag påminner mig att för någon tid sedan hölls ett politiskt möte, besökt af mycket folk och de der upprärande talarne applåderades kraftigt. Ett par dagar derefter hölls på samma ställe ett annat möte i motsatt riktning. Då var det också fullt hus och då applåderade man äfven talaren. Men då frågade en person

Ang. införandenågra af de närvarande: hur kunde ni applådera denne talare, när ni af spanmåls- förut applåderat motståndarne. De svarade: ja icke förstå vi det der, tullar. vi tyckte blott att det lät bra. Det går underligt till på dessa möten, (Forts.) och om vi på grund af dem nu afgifva vår röst i denna fråga, blir det på tok.

En talare på hallandsbänken menade, att vi borde af regeringen begära en utredning. Ja, derom är jag fullkomligt euse med den ärade talaren och jag vill vara med om att begära densamma, isynnerhet efter den förklaring Herr Statsministern här afgifvit; men för att gifva regeringen ett stöd vid de underhandlingar, som komma att föras med utländska makter, är det nödvändigt att Riksdagen åsätter dessa tullar, som regeringen då kan propa med, då hon skall föra dessa underhandlingar.

Jag vill icke tala om enskilda intressen. Herrarne måste erkänna, att för alla de utfall, som gjorts mot oss för egennyttan, hafva vi icke gjort något utfall tillbaka, ty jag tror icke vi beskylt våra motståndare för att vilja tillskansa sig något på vår bekostnad. Under sådana förhållanden borde vi kunna hoppas att herrarne icke heller slunga i oss, att vi vilja tillskansa oss fördelar. Hvad särskildt mig beträffar, vill jag säga, att spanmålstullar icke för mig äro hufvudsak. Jag vill endast dermed hjälpa jordbrukarne för att vidare få deras hjälp i skydd af öfriga näringar, och som detta icke *rättvisligen* kan åstadkommas på annan väg än genom spanmålstullar, så väljer jag denna.

Jag tillhör en provins, som egentligen är industriidkande, men därför att jag vill hafva rättvisa emot alla, yrkar jag på spanmålstullar. Jag kan icke underlåta att berätta herrarne ett svar, som jag erhöå af en utaf mina vänner i Skåne. Vi kommo nemligen att tala om tullfrågan. Han sade: spanmålstull vilja vi icke hafva, men om I viljen sätta tull på smör, till och med *importförbud* för margarinsmör, så vilja vi vara med om det — han drifver utslutande ladugårdsskötsel. Så är det olyckligtvis med många af de möten, som hållas i städerna. Om man dervid frågar: viljen I hafva tull på spanmål, så svaras nej, men om det gäller industriartiklar, så svaras ja. Man må således icke vara för sträng vid bedömande häraf, ty det ligger i sakens natur. Medvetet eller omedvetet ser man gerna ur den synpunkt, som gagnar en sjelf. Man ser liksom genom ett färgadt glas, då det gäller en sjelf. Det är derved icke rätt att tillvita sina motståndare egennyttan. Men hvar och en känner bäst hvar skon klämmer honom. En annan bedömer det ej med full kännedom.

Innan jag slutar, vill jag tillägga ett enda ord. Jag har uttalat min glädje öfver det anförande, som jag till viss mån tillåtit mig recensera. Men jag tillägger: hvad hade arbetarefrågan med denna fråga att göra? Det är icke från det hållet man hade väntat uppretande af klass mot klass. Jag för min del kan icke tänka mig något samband mellan arbetarefrågan och frågan om spanmålstullar, ty det är just för arbetarefrågan som vi arbeta, vi som vilja hafva skydd för våra näringar. Jag beklagar detta uttalande, ty jag vet icke hvilken meningen dermed kan vara. Men hvad jag vet, det är, att den Konung, som hade till sitt valspråk: »Gud och Sveriges all-

moge», den gick säkrare till sitt mål än den regering, som talar om ^{Ang. införande af spanmåls-} arbetareagitationer. ^{tullar.}

(Forts.)

Hans Excellens Herr Statsministern Themptander: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång tager till ordet, men jag vill ej behålla det många ögonblick.

En ärad talare, Herr Boström, har nyss ansett sig böra gifva ökad betydelse åt sitt uppträdande genom att till Kammaren framföra Hans Maj:ts Konungens ord. Intet skulle vara för mig personligen angenämare, än att det blefve den ärade talaren förunnadt att, så snart som möjligt, ega tillfälle att i den ordning vanlig uppfattning af parlamentariska förhållanden fordrar, få här tala å Konungens vägnar. Men till dess så kan ske, är jag öfvertygad, att Andra Kam-maren helst ser, att Konungens mening här uttalas af hans ansvarige rådgifvare.

Derutöfver vill jag blott säga några ord med anledning af hvad Grefve Sparre nyss nämnde om differentialsystemet, och att man borde gifva ökad stöd åt mitt uttalande i går genom att nu votera spanmåls-tullar. Denna missuppfattning af Herr Grefven måtte bero derpå, att han icke gjort sig fullt reda för hvad ett differentialsystems tillämpning kräfver. Det förutsätter uppgörande af tvenne alternativa tull-taxor, en med högre tullsatser och en med lägre. Man gör icke så, som vi hittills gjort, då vi afslutat s. k. tarifftraktater, nemligen att, sedan man genom traktat med *ett* land förpligtat sig till nedsättning af vissa tullsatser för det landets alster, man låter inskrifva de sålunda nedsatta tullsatserna såsom de normala i tulltaxan, utan vid sidan af den specialtariff, man förbinder sig att tillämpa mot vissa länder, har man en allmän tariff, gällande mot öfriga länder, med hvilka man ej afslutat traktat, upprättar dubbla sådana taxor, och då afser den senare högre tariffen att vara ett medel vid traktatsunderhandlingar för att bereda vår afsättning till andra länder förmåner, mot det att vi med-gifva tillämpning af den lägre tariffen. Men det kräfver mycken om-tanke och tid att upprätta dylika tariffen, man måste undersöka för hvilka artiklar det företrädesvis kan vara af vigt att hafva alternativa tullsatser vid underhandlingarna med de nationer, med hvilka det kan ligga i vårt intresse att afsluta tarifftraktater, och man måste öfver-väga hvilken proportion, som bör sättas mellan de båda tariffernas tullsatser. Det är denna utredning, som enligt min tanke behöfver åstadkommas, innan man besluter sig för att inslä på differential-systemet, och jag tror icke, att det skulle vara tillrådigt att uppsäga våra handels- och sjöfartstraktater med andra nationer, innan vi hade klart för oss den basis, på hvilken vi sedermera hade att underhandla. Det är därför som jag tror att, om man vill gå in på det systemet, en utredning bör föregå.

Herr Boström sade, att jag skulle hafva uttalat mig om arbetar-frågan på ett något beslöjadt sätt. Jag trodde mig hafva temligen direkt och tydligt uttalat min uppfattning, att spanmålstullar skulle fördyra lefnadskostnaden för arbetarne, och jag sade tillika, att sådana tullar skulle obetingadt verka skadligt för vissa delar af landet. Mine herrar, det är icke möjligt att bedöma denna eller någon annan fråga

Ang. införande af spanmåls-tullar.
(Forts.)

utan att taga hänsyn till dess verkningar, och vill man göra det, så måste man här se till, hvilka samhällsklasser eller delar af landet som på ett menligt sätt beröras af det väckta förslaget, och om man då förskräckes blott man får höra talas om frågans betydelse för arbetarne, så har jag dertill endast att svara, att det är att leka kurra gömma med tiden, om man inbillar sig, att man gör landet någon tjänst dermed, att man icke vågar se arbetarefrågan i ögonen. Aminstone ådagalägger man icke någon tidsenlig uppfattning af arbetarefrågan, det vågar jag med bestämdhet påstå.

Den fortsatta öfverläggningen uppsköts till kl. 7 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.